

Hanna-Mari Jahma

SAIRAANHOITAJAN SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YAMK-TUTKINNON HYÖDYNTÄMINEN EKHVAN AKUU- TISSA TULOSYSIKÖSSÄ

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Akuutin hoitotyön koulutus (ylempi AMK)

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sairaanhoitaja (ylempi AMK)
Tekijä/Tekijät	Hanna-Mari Jahma
Työn nimi	Sairaanhoitajan sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon hyödyntäminen Ekhvan akuutissa tulosityksikössä
Toimeksiantaja	Ekhva akuutti tulosityksikkö
Vuosi	2024
Sivut	42 sivua, liitteitä 12 sivua
Työn ohjaaja(t)	TtT Niina Ervaala

TIIVISTELMÄ

Vuonna 2023 tehty sote-uudistus ja julkinen talous luo säästöpainetta ja palvelurakenteita täytyy uudistaa. Sosiaali- ja terveyspalvelut tulee kuitenkin järjestää tasapuolisesti, laadukkaasti ja näyttöön perustuen. Sairaanhoitajat ovat suuri ammattiryhmä ja työskentelee lähellä potilaita ja asiakkaita ja tämän vuoksi heidän täyden osaamisensa hyödyntämisellä on suuri merkitys palveluiden järjestämisessä ja hoidon laadukkaassa toteuttamisessa. Suomessa on myös sairaanhoitajapula ja osaamisen huomioimisella sairaanhoitajien urakehityksessä on suuri merkitys pito- ja vetovoimaan. Suomen Sairaanhoitajien asettama laajavastuinen hoitotyön asiantuntijaryhmä on raportissaan (2023) selvittänyt tämänhetkisen laajavastuisen hoitotyön tehtäväkuvien nykytilaa ja esittänyt suositukset tehtäväkuvien kehittämiseksi sairaanhoitajien urapolkumallin mahdollistamiseksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, minkälaista sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-koulutuksen antamaa osaamista Etelä-Karjalan hyvinvointialueen (Ekhva) akuutin tulosityksikön sairaanhoitajilla ja ensihoitajilla on ja kuinka sitä hyödynnetään. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, miten osaamista voidaan hyödyntää. Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastattelemalla sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneita hoitajia (N = 8). Kaksi haastattelua toteutettiin parihaastatteluna ja yksi neljän osallistujan ryhmähaastatteluna. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällön analyysillä.

Tulosten mukaan sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneilla on osaamista kehittämiseen, tutkimukseen, näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseen, kouluttamiseen, johtamiseen sekä organisaation tukemiseen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kuitenkin tällä hetkellä osaamista ei hyödynnetä täysin ja hoitajat kokevat, ettei ylempi amk-tutkinto mahdollista uralla etenemistä.

Hoitotyön kehittäminen ja selkeä osaamisen huomioiva urapolkumallin luominen on tässä hetkessä tärkeää sairaanhoitajien osaamisen arvostamisen lisäämiseksi, pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi sekä resurssien oikein kohdentumiseksi. Jatkossa voisi selvittää kotihoidossa ja palveluasumisen yksiköissä sekä muissa kotia vietävissä palveluissa laajavastuisen hoitotyön asiantuntijoiden tehtäväkuvien kehittämistä.

Asiasanat: sosiaali- ja terveysala, ylempi ammattikorkeakoulututkinto, osaamisen hyödyntäminen

Degree title	Master of Health Care
Author (authors)	Hanna-Mari Jahma
Thesis title	Utilization of a nurse`s master`s degree in social services and health care in the acute profit center of South Karelia welfare area
Commissioned by	The acute profit center of South Karelia welfare area
Time	2024
Pages	42 pages, 12 pages of appendices
Supervisor	TtT Niina Ervaala

ABSTRACT

The health and social services reform carried out in 2023 along with public finances pressure, created necessities for savings and service structures reformation. However, social and health services must be organised in a fair, high-quality and evidence-based manner. Nurses are a large professional group which works closely with patients and clients, and therefore, making use of their full competence plays a major role in the organisation of services and the high-quality implementation of care. There is also a shortage of nurses in Finland, and taking expertise into account in nurses' careers plays a crucial role in retention and recruitment. In Finnish Nurses Association report (2023), a group of experts in advanced practice nursing examined the current status of advanced practice nursing descriptions and presented recommendations for developing job descriptions in order to enable a career path model for nurses.

The objective of this thesis is to find out of the type of competence provided by the master's degree programme for nurses and paramedics and to explore how it is utilized. In addition, research will be carried out on how to knowledge provided by the master`s degree programme can be utilized. The data for the thesis was collected by interviewing nurses with a master`s degree in social and health care (N=8). Two interviews were conducted as a pair interviews and one as a group interview involving four participants. The data was analyzed by inductive content analysis.

According to the results, graduates of the master's degree in social and health care have competence in researching, developing evidence-based practice, trained, leadership and supporting the organization in achieving strategic goals. At the moment the competence is not fully utilized and nurses feel that acquiring a master's degree does not lead to for career advancement. Creating a career path model that takes competence into account is important at this moment in time to increase the appreciation of nurses` competence, to strengthen the attraction, and to correctly allocate resources. In the future, the development of job descriptions for advanced practice nursing should be investigated in the services to be exported to the home and in service housing units.

Keywords: social and health care, master degree, utilization of knowledge

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	7
2.1	Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto.....	9
2.2	Sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon tuottama osaaminen ja sen hyödyntäminen.....	10
2.2.1	Laajavastuinen hoitotyö.....	11
2.2.2	Osaamisen hyödyntäminen.....	12
2.2.3	Osaamisen hyödyntämisen merkitys veto- ja pitovoimaan.....	14
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	15
4	OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT.....	15
4.1	Aineiston keruu.....	16
4.2	Aineiston analyysi.....	17
5	TULOKSET.....	19
5.1	Sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon tuottama osaaminen.....	19
5.1.1	Johtamisosaaminen.....	20
5.1.2	Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen osaaminen.....	21
5.1.3	Itsensä johtamisen osaaminen.....	22
5.2	Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden hoitajien kokemus ja näkemys osaamisen hyödyntämisestä ja hyödynnettävyydestä.....	23
5.2.1	Kehittäminen ja osaamisen käytön mahdollistaminen.....	23
5.2.2	Vaativampi työtehtävä ja työmarkkina-aseman vahvistaminen.....	26
6	POHDINTA.....	29
6.1	Tulosten pohdinta.....	29
6.2	Luotettavuuden pohdinta.....	32
6.3	Eettisyyden pohdinta.....	34
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET.....	36
	LÄHTEET.....	38

LIITTEET

Liite 1. Tiedonhaun tulokset

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Puolistrukturoitu ryhmähaastattelun kysymykset

Liite 4. Tietosuojailmoitus

1 JOHDANTO

Sairaanhoitajien työn ja osaamisen arvostus on viime vuosina ollut paljon puhuttu aihe. Myös mediassa on käyty keskustelua sairaanhoitajien osaamisesta ja sen arvostamisesta. (Heino 2022; Hoitajien työtaistelussa on kyse rahasta eikä arvostuksesta 2022; Rytönen 2022.) Suomessa on sairaanhoitajapula ja pito- ja vetovoiman lisäämiseksi tulee sairaanhoitajien osaaminen huomioida myös urakehityksessä (Keva 2023; Jokiniemi ym. 2023, 4).

Suomen Sairaanhoitajien seitsemännen selvityksen sosiaali- ja terveysalan vetovoimaisuudesta ja työhyvinvoinnista (2023, 41) mukaan, sairaanhoitajat ovat edelleen tyytymättömiä työelämäänsä, vaikka tulokset olivat parantuneet edellisestä vuonna 2020 tehdystä selvityksestä. Selvityksen tulosten mukaan sairaanhoitajat kokevat edelleen hyvinvointialueilla olevan heikot mahdollisuudet urakehitysmahdollisuuksiin ja palkkauksen ei koeta nousevan työnvaativuuden mukaan.

Tulevaisuudessa sote-lainsäädännön uudistukset vaikuttavat keskeisesti terveydenhuoltoon ja terveystalouden tuotanto- ja palvelurakenteet muuttuvat. Talouden säästöpainotukset pakottavat kehittämään menetelmiä, miten palvelut saadaan tuotettua kustannustehokkaasti, mutta kuitenkin tarkoituksenmukaisesti. Terveystaloudessa sairaanhoitajalla on iso rooli ja tulevaisuuden sairaanhoitaja on laajavastuinen asiantuntijasairaanhoitaja (Advanced practice nurse, APT). Asiantuntijasairaanhoitaja toimii moniammatillisen tiimin jäsenenä, jakaa osaamistaan kollegoilleen sekä toimii yhdessä asiakkaiden ja heidän omaisten kanssa. Asiantuntijasairaanhoitaja toimii myös tutkimus-, kehittämis- sekä johtotyössä. (Sirviö ym. 2016.)

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää minkälaista sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-koulutuksen antamaa osaamista Etelä-Karjalan hyvinvointialueen (Ekhva) akuutin tulosyksikön sairaanhoitajilla ja ensihoitajilla on ja kuinka sitä hyödynnetään. Lisäksi tarkoituksena on selvittää miten, sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneet sairaanhoitajat ja ensihoitajat itse kokevat, kuinka he voisivat työssään osaamistaan hyödyntää.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön keskeiset käsitteet ja niiden määritelmät. Keskeisten käsitteiden määritelmä pohjautuu lainsäädäntöön, asiantuntijaryhmien raportteihin ja julkaisuihin sekä järjestelmälliseen tiedonhakuun tieteellisistä tietokannoista sekä manuaalisesti etsittyihin tieteellisiin julkaisuihin.

Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat ylempi ammattikorkeakoulututkinto (ylempi amk -tutkinto) ja sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto (sosiaali- ja terveysalan ylempi amk -tutkinto) sekä sosiaali- ja terveysalan ylempään amk-tutkinnon tuottama osaaminen ja sen hyödyntäminen.

Kansainväliset koulutusjärjestelmät ovat erilaisia ja vertailu kansainvälisesti ylempään tason ammattikorkeakoulututkinnon osaamisen hyödynnettävyyden välillä on vaikeaa (Taneva ym. 2023; van Kraaij ym. 2023). Esimerkiksi Islannissa sairaanhoitajan koulutusjärjestelmä on yliopisto ja Suomessa ammattikorkeakoulu. Lisäksi koulutuksista ja tutkintonimikkeistä käytettävät englanninkieliset termit vaihtelevat ja vaikeuttavat kansainvälisten tutkimusten tulkitsemista. (Lahtinen ym. 2014.) Tämän vuoksi tiedonhakua on tehty kahdessa osassa. Laajavastuinen hoitotyö on käsitteenä kansainvälisesti yhtenäinen ja edellyttää ylempään korkeakoulututkinnon ja tämän vuoksi laajavastuinen hoitotyö on otettu kirjallisuuden hakuun käsitteenä mukaan (International Council of Nursing, 2020).

Kansainvälisten tieteellisten tutkimusten tiedonhakua aloitettiin tekemään syksyllä 2022 ja lopullinen tiedonhaku on tehty keväällä 2024. Tiedonhaku tehtiin CINAHL-, MEDLINE-, Academic Search Elite- ja ERIC-tietokannoista. Haku tehtiin vuosilta 2014–2024. Mukaan otettiin vertaisarvioidut, englanninkieliset sekä maksuttomat tutkimukset. Haku toteutettiin kahdessa osassa. Ensimmäiseen hakuun sisältyi sosiaali- ja terveysalan ylempi korkeakoulututkinto. Toiseen hakuun sisältyi sosiaali- ja terveysalan ylempään korkeakoulututkinnon antama kompetenssi sekä osaaminen. Käytetyt hakusanat näkyvät tiedonhaku kuvaavassa taulukossa (taulukko 1). Tietokannoista löytyi hakusanoilla yhteensä kahdeksan tutkimusta, jotka otettiin mukaan koko tekstin perusteella. Lisäksi tieteellisiä tutkimuksia löydettiin manuaalisesti tieteellisten julkaisujen lähteistä yhteensä kuusi tutkimusta. Opinnäytetyöhön mukaan otetut

tutkimukset ovat esitelty taulukossa tiedonhaun tulokset liitteessä 1. Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valtossa hakusanoina käytettiin ”yamk-sairaanhoitaja” AND ”osaaminen” AND ”hyödyntäminen”.

Taulukko 1. Tiedonhaku

Tietokannat	Hakusanat	Osumat	Otsikon perusteella valikoitunut	Tiivistelmän perusteella valikoitunut	Koko tekstin perusteella valikoitunut
			Ensimmäinen haku		
Academic Search Elite, CINAHL, MEDLINE, ERIC	university of applied science AND masters degree OR masters programs OR advanced practice nurse AND nurse OR nurses OR nursing	165	27	7	6
			Toinen haku		
Academic Search Elite, CINAHL, MEDLINE, ERIC	university of applied science AND masters degree OR masters programs OR advanced practice nurse AND nurse OR nurses OR nursing AND competenc* OR knowledge	66	15	9	2

2.1 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Suomen korkeakoulujärjestelmä on duaalimalli, joka muodostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932, 2. §). Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (ylempi amk -tutkinto) vastaa yliopiston ylempää korkeakoulututkintoa eli maisterin tutkintoa. Ammattikorkeakoulujen tarjoama koulutus on käytännönläheistä ja työelämän tarpeita vastaavaa, kun yliopistossa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.) Ylempi amk -tutkinnon viitekehys mukaillee eurooppalaisten tutkintojen viitekehystä (EQF) ja on määritelty tasolle seitsemän, joka on toiseksi korkein taso. EQF on Euroopan parlamentin ja neuvoston kehittämä viitekehys, jolla edistetään kansallisten tutkintojen vertailukelpoisuutta ja ymmärrettävyyttä. EQF on tiiviisti sidoksissa kansallisiin tutkintojen viitekehysiin (NQF), ja se kattaa kaiken tasoiset sekä tyyppiset eurooppalaiset tutkinnot. Yhteisellä viitekehyksellä parannetaan tutkintojen läpinäkyvyyttä ja siirrettävyyttä eri maiden ja laitosten välillä. EQF perustettiin vuonna 2008 ja sitä on tarkistettu vuonna 2017. (Opetushallitus s.a.; Tutkintojen viitekehys 2024; Euroopan unioni 2017, Laki tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta 10.2.2017/93, 2. §; Valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta 23.2.2017/120, 2. §.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman tavoitteen mukaan ylempään amk-tutkinnon voi suorittaa, mikäli on suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon. Lisäksi ylempi amk -tutkintoa hakevalta edellytetään kahden vuoden työkokemusta aiemman tutkinnon suorittamisen jälkeen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.) Valtioneuvoston asetuksissa on määritelty ylempään amk-tutkinnon rakenne ja laajuus. Opintoihin kuuluu syventäviä ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja sekä opinnäytetyö. Opintojen laajuus ylempään amk-tutkintoon johtavassa koulutuksessa on 60 tai 90 opintopistettä. 60 opintopistettä vastaa keskimäärin yhtä lukukautta eli noin 1600 tuntia opiskelua. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129, 2. §, 3. §.)

Sosiaali- ja terveysalan ylempään amk-tutkintoja on useita suuntautumisvaihtoehtoja, joista voi valita omien tavoitteiden ja mielenkiintojen mukaan ja siten

rakentaa omaa urapolkua. Suuntautumisvaihtoehtoja on mm. akuutti hoitotyö, kliininen asiantuntija, ensihoidon kehittäminen ja johtaminen ja digitaaliset palvelut sosiaali- ja terveysalalla. Sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suoritettua voi työskennellä sosiaali- ja terveysalalla asiantuntija-, esimies- tai kehittämistehtävissä ja se antaa mahdollisuuden vastuullisimpiin ja vaativimpiin tehtäviin. Koulutuksen myötä voi myös ryhtyä yrittäjäksi. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu s.a.; Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Tutkinnot yamk s.a.)

2.2 Sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon tuottama osaaminen ja sen hyödyntäminen

Ylemmän amk-tutkinnon tavoitteena on, että tutkinnon suorittamisen jälkeen opiskelijalla on laajat, syvälliset ja pitkälle erikoistuneet tiedot, joita hyödyntämällä opiskelija kykenee itsenäiseen ajatteluun ja osaa hyödyntää tietoja tutkimuksen perustana. Tutkinnon suorittajalla on valmiuksia toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä teoreettiseen tietoon pohjautuen. Tutkinnon suorittajalla on ongelmanratkaisutaitoja, joita tarvitaan tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa, ja hän kykenee yhdistämään eri alojen tietoja sekä ymmärtää oman ammattialan aseman ja merkityksen työelämässä sekä yhteiskunnassa. Tutkinnon suorittajalla on valmiudet seurata ja eritellä tutkimustietoa ja ammattialansa käytäntöä sekä niiden kehitystä. Tutkinto antaa valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen. Tutkinnon suorittaja omaa hyvät viestintä- ja kielitaidon oman alan tehtäviin ja kykenee myös kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön. Tutkinnon suorittaja kykenee monimutkaisten, ennakoimattomien ja uusien strategioiden vaativien työympäristöjen johtamiseen ja muuttamiseen sekä ottamaan vastuuta tietojen ja käytäntöjen kartuttamisesta ja strategisen suorituksen arvioinnista. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista, 5. §; Euroopan unioni 2017.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (sote-uudistus) astui voimaan 1.1.2023, ja uudistuksen tavoitteena on turvata tasavertainen palvelujen saatavuus ja laatu kaikkialla Suomessa. Yksi sote-uudistuksen tavoitteista on myös turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti sosiaali- ja terveysalalla. (Sosiaali- ja ter-

veysministeriö s.a.; Jokiniemi ym. 2023.) Kansainvälisesti tulevaisuuden megatrendinä väestön ikääntyessä krooniset sairaudet lisääntyvät, jolloin terveydenhuollon palvelujen kysyntä sekä omahoidon merkitys kasvaa. Tulevaisuudessa muun muassa sähköisiä, liikkuvia ja kotiin tarjottavia palveluja tulee kehittää monin eri tavoin. Muita tulevaisuuden megatrendejä ovat teknologian kehitys ja muutos, terveyden edistäminen, kustannustehokkuus, ihmisyden paluu ja etiikka, kansainvälistyminen ja monikulttuurisuus sekä ympäristötekijöiden roolin kasvu, joihin sopeutuakseen sosiaali- ja terveyspalvelujen tulee uudistua ja sopeutua. Muuttuvan toimintaympäristön vuoksi myös sairaanhoidajien työnkuvaa tulee uudistaa. (Kotila ym. 2016, 5, 15.) Samaan aikaan väestön ikääntymisen myötä myös hoitoalalta jää henkilöstöä eläkkeelle ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys vähenee sekä kestävyysvaje vaikeuttaa palveluiden rahoitusta, jolloin palveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti korostuu. (Josi ym. 2020, 1; Holm Hansen ym. 2020, 22; van den Brink ym. 2023, 30–31; Sosiaali- ja terveysministeriö 2024.)

2.2.1 Laajavastuinen hoitotyö

Maailman sairaanhoitajaliiton (International Council of Nurses, ICN) määritelmän mukaan laajavastuisen hoitotyön asiantuntija (Advanced Practice Nurse) on rekisteröity sairaanhoitaja, joka kykenee vaativaan itsenäiseen päätöksentekoon, jolla on maisteritasoiset tiedot ja taidot sekä pätevyys toimia terveydenhuollon vaativissa työtehtävissä. Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan työn sisältöä määrittävät toimintaympäristö sekä tehtävälle asetetut vaatimukset, ja suositeltu koulutuksen lähtötaso on ylempi korkeakoulututkinto. Kliinisen hoitotyön asiantuntija (Clinical Nurse Specialist) ja asiantuntijasairaanhoitaja (Nurse Practitioner) ovat tunnetuimmat laajavastuisen hoitotyön tehtävänkuvat. (Kotila ym. 2016, 8; Jokiniemi ym. 2023, 3.)

Suomen Sairaanhoitajat (entinen Sairaanhoitajaliitto) vuonna 2013 asettaman APN-asiantuntijatyöryhmän (Advanced Practice Nursing) tehtävänä oli määrittellä mitä kansainvälinen APN-käsite tarkoittaa Suomessa. Työryhmän tehtävänä oli myös kuvata, millaisissa tehtävissä ja minkälaisilla nimikkeillä APN-sairaanhoitajat Suomessa toimivat. Työryhmän tavoitteena oli määrittellä APN-sairaanhoitajan osaamis- ja koulutusvaatimukset sekä esittää suosituksia

APN-sairaanhoidajien tehtävänkuviin, koulutuksen sisältöön, sääntelyyn ja ammattipätevyysvaatimuksiin. Raportissa Advanced Practice Nursing-käsite on käännetty laajavastuinen hoitotyö käsitteeksi. Näitä tehtävänkuvia laajavastuisen hoitotyön nykytilanteesta on päivitetty 2023 määräaikaisen asiantuntijatyöryhmän toimesta. (Kotila ym. 2016, 3; Jokiniemi ym. 2023.)

Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijoilla on osaamista hoitotyön kliinisellä sekä johtamisen alueella. Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan tukee ja edistää organisaatiota pääsemään sen määrittelemiін tavoitteisiin sekä palvelurakenteiden ja toimintatapojen muutoksissa. Hänellä on osaamista edistää omaa ja työyhteisön ammatillisuutta kouluttamalla ja mentoroinnilla. Hän kykenee vahvistamaan työyhteisön työhyvinvointia arvioimalla kriittisesti turvallisuutta sekä käytänteitä. Hänellä on kykyä arvioida hoitotyön toiminnan vaikutuksia, turvallisuutta sekä laatua ottaa kantaa poliittisiin näkökulmiin. Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijalla on osaamista edistää näyttöön perustuvan tiedon käyttöönottoa sekä osallistua monitieteiseen tutkimukseen ja kehittämishankkeisiin. (Jokiniemi ym. 2020; Van Hekce ym. 2024; Heinen ym. 2019; Jokiniemi ym. 2023.)

2.2.2 Osaamisen hyödyntäminen

Suomen Sairaanhoidajien asettaman määräaikaisen asiantuntijaryhmän raportin (2023) mukaan laajavastuisen hoitotyön asiantuntijoiden osaamisen hyödyntäminen ja tehtävänkuvien ja tehtävänimikkeiden vakiintuminen on hyvin vaihtelevaa eri organisaatioissa Suomessa. Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijoiden tehtävänkuvan selkiyttäminen ja vakiintuneet tehtävänkuvat tarvitsevat organisaation johdon ymmärrystä ja tuntemusta asiantuntijahoitajien osaamisesta ja sen hyödyntämisestä organisaatiossa. (Wisur-Hokkanen ym. 2015, 798; Josi ym. 2020, 10). Tehtävänkuvien selkiyttämisen lisäksi tarvitaan ymmärrystä tehtävien jakautumisesta työyhteisössä sekä laajavastuisen hoitotyön hoitajan ja lääkäreiden välillä (Holm Hansen ym. 2021).

Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan osaamisen hyödyntäminen esimerkiksi perusterveydenhuollossa lisää näyttöön perustuvan toiminnan käyttöönottoa, potilasturvallisuutta ja potilastyytyväisyyttä. Lisäksi asiantuntijasairaanhoidajien

osaamisen hyödyntäminen muun muassa perusterveydenhuollossa ja päivystysvastaanotoilla vähentää lääkäreiden työtaakkaa lisäten myös lääkäreiden työssä viihtyvyyttä ja pysyvyyttä sekä hyödyntää vähäiset henkilökuntaresurssit parhaalla mahdollisella tavalla, lääkäreillä jäädessä aikaa enemmän vaativampien potilaiden hoitoon. Myös työyhteisössä muun hoitohenkilökunnan työssä viihtyminen lisääntyy, kun moniammatillinen työskentely ja ammattien välinen keskustelu helpottuu ja selkenee. (Josi ym. 2020; Holm Hansen ym. 2020; van den Brink 2023.) Hoitajien itsenäisellä vastaanottoiminnalla terveyskeskustasoisessa päivystyksessä voidaan vähentää päivystyksen ruuhkautumista (Yhteistyö- ja työjakomallit sosiaali- ja terveydenhuollossa 2023). Asiantuntijasairaanhoitajat pystyvät antamaan vastaanotoilla potilaille enemmän aikaa ja huomioimaan potilaan kokonaisvaltaisesti. Tämä lisää potilaan hoitomyönteisyyttä ja vähentää tulevien vastaanottokäyntien tarvetta sekä myös päivystyskäyntejä. (Roots & MacDonald 2014.)

Asiantuntijasairaanhoitajien osaamista voidaan hyödyntää myös päivystyksessä. Asiantuntijasairaanhoitajien käyttö päivystyksessä parantaa potilastyytyväisyyttä esim. ajoissa aloitetun kipulääkitsemisen vuoksi ja asiantuntijasairaanhoitajat pärjäävät lääkäriä paremmin potilaan ohjaamisessa. Asiantuntijasairaanhoitajien osaamisen hyödyntäminen päivystyksessä nopeuttaa potilaiden hoidon aloitusta ja antaa lääkäreille enemmän aikaa keskittyä kriittisempiin potilaisiin. (Woo ym. 2017.)

Suomessa, Islannissa ja Tanskassa tehdyn tutkimuksen mukaan kliinisen asiantuntijahoitajien osaamista hyödynnetään Suomessa vähiten. Eniten kliinisen hoitotyön asiantuntijan osaamista hyödynnetään organisatorisessa osaamisessa, kuten organisaation strategisten tavoitteiden saavuttamisen tukemisessa. Sen sijaan potilas- ja henkilöstöturvallisuuden parantamisessa osaamisen hyödyntäminen on vähäistä. Paljon osaamista hyödynnetään toiminnan kriittisessä arvioinnissa ja näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisessä ja laadunvarmistamisessa. (Jokiniemi ym. 2022.)

Terveystieteiden laissa (30.12.2010/1326, 8.§) mukaan terveydenhuollon tulee perustua näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytänteisiin sekä oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Laajavastuuisen hoitotyön asi-

antuntijalla on merkittävä rooli näyttöön perustuvan toiminnan jalkauttamisessa ja kehittämisessä ja näin myös potilaiden hoidon parantamiseen. Hänellä on osaamista tukea ja kouluttaa henkilöstöä näytön käyttöönotossa ja vakiinnuttamisessa sekä toiminnan seurannassa ja kehittämistarpeiden huomioimisessa. (Jokiniemi ym. 2020, Jokiniemi ym. 2023; Wolf ym. 2023.) Hoitotyön tutkimussäätiö (Hotus) yhdessä Suomen Sairaanhoidajien APN-asiantuntijatyöryhmän kanssa on päivittänyt FinAME-asiantuntijuusmallia näyttöön perustuvan toiminnan varmistamiseksi ja toteutumiseksi organisaatioissa (Tuomikoski ym. 2022).

Maisteritason tutkinnon suorittaneilla sairaanhoidajilla on myös johtamisosaamista, jota tarvitaan palvelurakenteiden muutoksessa ja kehittämisessä (Heinen ym. 2019). Lisäksi asiantuntijasairaanhoitajien osaamisen hyödyntäminen lisää työyhteisössä moniammatillista yhteistyötä sekä kommunikaatiota mm. lääkäreiden ja hoitajien välillä, joka myös lisää työtyytyväisyyttä (Roots & MacDonald 2014).

2.2.3 Osaamisen hyödyntämisen merkitys veto- ja pitovoimaan

Sairaanhoitajien urakehitysmahdollisuudella on merkitystä hoitotyön henkilöstön pitovoiman kannalta (Sulosaari ym. 2023). Tällä hetkellä yhdeksi merkittävämmäksi haasteeksi sosiaali- ja terveysalalla on tunnistettu henkilöstövaje, jolloin hoitotyön vetovoimaa täytyy pystyä parantamaan (Yhteistyö ja työjakomalli sosiaali- ja terveydenhuollossa 2023). Mahdollisuus käyttää osaamista työssä selkeiden tehtäväkuvien kautta lisää sairaanhoidajien työtyytyväisyyttä ja vähentää harkintaa vaihtaa alaa (Kotila ym. 2016; Aiken ym. 2021).

Sairaanhoitajien erikoistumiskoulutus mahdollistaa urakehitysmahdollisuuden, lisää hoitotyön veto- ja pitovoimaa ja mahdollistaa osaamisen hyödyntämisen. Hyvinvointialueiden hoitotyön johto näkee ylemmän amk-tutkinnon suorittaneita sairaanhoidajia tarvittavan kaikilla kliinisen hoitotyön erikoisaloilla. (Kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoidajien ennakoitu tarve vuosille 2024–2028 2024.) Laajavastuuisen hoitotyön tehtäväkuvien selkiyttäminen ja yhdenmuokaistaminen edistävät sairaanhoidajan urapolkua. Organisaatioissa on epäjohtamukaisuutta tehtäväkuvien määrittelyssä ja tunnistamisessa, koska kansalliset yhtenäiset tehtäväkuvat puuttuvat. (Jokiniemi ym. 2023.)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla, millaista sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien ja ensihoitajien osaamista Ekhvan akuutissa tulosyksikössä on ja kuinka sitä hyödynnetään sekä selvittää sairaanhoitajien ja ensihoitajien omia näkemyksiä siitä, kuinka sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon tuottamaa osaamista akuutissa tulosyksikössä voidaan käyttää hyödyksi.

Jatkossa tässä tutkimussuunnitelmassa sairaanhoitajilla tarkoitetaan sairaanhoitajia sekä ensihoitajia, koska ensihoitajilla on myös sairaanhoitajan osaaminen ja pätevyys (ks. Opintopolku 2022). Tavoitteena tällä opinnäytetyöllä on antaa pohja, jolla organisaatiossa voidaan kehittää hoitajien tehtäväkuvia sekä alkaa mallintamaan hoitajien urapolkumallia.

Tutkimuskysymyksenä ovat:

1. Minkälaista osaamista sosiaali- ja terveysalan ylempi amk-tutkinto on tuottanut?
2. Miten sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden osaamista nyt tällä hetkellä hyödynnetään?
3. Miten sairaanhoitajat ja ensihoitajat itse toivovat voivansa hyödyntää sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon antamaa osaamista?

4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimus on vakiintunut tutkimusmenetelmä yhteiskuntatieteissä, kuten hoitotieteessä (Flick 2014, 4). Kvalitatiivisen tutkimuksen lähestymistapa on subjektiivinen, jolla pyritään kuvaamaan kokemuksia ja annetaan niille merkitys (Burns & Grove 2011, 73). Tutkimuksen lähtökohtana voi olla uuden ilmiön käsitteellistäminen ja kuvaaminen sekä tutkimuksella pyritään saamaan ymmärrys tutkitavasta ilmiöstä. Tässä opinnäytetyössä ei pyritä yleistämään, vaan kuvailla sairaanhoitajien kokemuksia omasta osaamisestaan sekä sen hyödyntämisestä ja näin vastaamaan kysymykseen mistä tästä ilmiöstä on kyse. Näin

saadaan syvälinen näkemys sairaanhoitajien osaamisesta ja sen hyödynnettävyydestä Ekhvan akuutissa tulosityksikössä. (Ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 74; Kananen 2017, 32–33; Flick 2014, 4.)

Tutkimuksella ei ole tarkoituksena pyrkiä yleistettävyyteen, joten otos on harkinnanvarainen. Otokseen on pyritty saamaan henkilöitä, jotka edustavat tässä tutkimuksessa tutkittavaa ilmiötä parhaiten ja joilla on tutkimukseen liittyvää näkemystä, kokemusta ja erityistä tietoa eli Ekhvan akuutin tulosityksikön sairaanhoitajia, jotka ovat suorittaneet sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon. (Ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 67; Burns & Grove 2011, 84.)

4.1 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin haastattelemalla. Haastatteluihin pyrittiin saamaan yhteensä 15 haastateltavaa Ekhvan akuutissa tulosityksikössä ja tarkoituksena oli tehdä kolme erillistä viiden hengen ryhmähaastattelua. Ryhmähaastattelussa ryhmän dynamiikka voi auttaa osallistujia ilmaisemaan omia näkemyksiä myös henkilökohtaisimmista aiheista (Burns & Grove 2011, 87). Haastatteluihin osallistui yhteensä 8 haastateltavaa (N = 8) ja haastattelut toteutettiin kahtena parihaastatteluna ja yhtenä ryhmähaastatteluna, jossa oli neljä haastateltavaa.

Haastattelut kohdennettiin sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneille vakituisessa työsuhteessa oleville sairaanhoitajille akuutissa tulosityksikössä. Tietoa, ketkä tutkinnon ovat suorittaneet ei löydy suoraan mistään rekisteristä tai muusta tiedostosta. Tämän vuoksi kaikille akuutin tulosityksikön 318 hoitajalle lähetettiin sähköpostilla saatekirje, jossa oli kuvaus tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Samalla pyydettiin ottamaan yhteyttä tutkijaan, mikäli on suorittanut sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon ja oli halukas osallistumaan tutkimukseen. Sähköpostin lähetti hoitajille akuutin tulosityksikön palvelupäällikkö. Haastatteluun ilmoitettiin valittavan 15 ensimmäistä halukasta osallistujaa. Kaksi viikkoa ensimmäisestä sähköpostista lähetettiin hoitajille muistutusviesti tutkimuksesta ja mahdollisuudesta osallistua tutkimukseen.

Haastattelut olivat puolistukturoituja, jolloin haastatteluun oli valittu valmiita avoimia kysymyksiä, jotka ohjasivat haastattelua, mutta antoivat tilaa myös keskustelulle (ks. Flick 2014, 218). Kysymysten järjestystä voitiin haastattelun aikana vaihtaa tai tehdä lisäkysymyksiä (ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 125.) Haastatteluiden tavoitteena oli saada osallistujien oma näkemys esille tutkittavasta aiheesta (ks. Burns & Grove 2011, 85).

Ryhmähaastatteluja tehtiin yksi (N = 1), jossa oli neljä (n = 4) haastateltavaa ja kaksi (N = 2) parihaastattelua. Yhteen haastattelukertaan varattiin riittävästi aikaa eli 1½ tuntia. Haastattelut suoritettiin Ekhvan kokoushuoneessa, joka on rauhallinen paikka. Näin haastattelut eivät keskeytyneet ja ulkopuoliset ihmiset eivät päässeet keskeyttämään haastatteluita. (Ks. Burns & Grove 2011, 87.)

Haastattelut äänitettiin, jolloin haastattelija pystyi keskittymään haastatteluun ja haastateltaviin. Jälkeenpäin haastattelutilanteeseen oli mahdollisuus palata uudestaan ja äänite toimi haastattelijan muistina aineistoa analysoidessa. Äänen tallentamisen avulla raportointi ja aineiston analysointi voitiin raportoida tarkasti. Haastattelun äänittämiseen pyydettiin haastateltavien lupa haastattelun alussa, joka myös tallentui äänitteelle. (Ks. Ojasalo ym. 2014, 107; Burns & Grove 2011, 93.)

4.2 Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti eli induktiivisella sisällönanalyysillä. Sisällön analyysi on laajasti käytetty analyysimenetelmä laadullisissa tutkimuksissa. Sosiaali- ja terveystieteiden ylemmän amk-tutkinnon antamasta osaamisen hyödyntämisestä Ekhvan akuutissa tulostyöyksikössä ei ole selkeää käsitystä valmiiksi, joten analyysi perustui induktiiviseen päättelyyn eli aineiston luokittelu perustui tutkijan omaan päättelyyn. (Elo ym. 2022, 215, 218.) Päättelyä ohjasi tutkimuksen ongelmanasettelu. Tutkimusaineistosta pyrittiin tekemään teoreettinen kokonaisuus siten, etteivät aikaisemmat havainnot, tiedot tai teorit ohjanneet analyysiä. Tämän vuoksi teoreettinen viitekehys tehtiin aineiston analyysin jälkeen. (Ks. Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 167 mukaan.)

Ennen aineiston analyysiä nauhoitetut haastattelut litteroitiin eli kirjoitettiin auki sanasta sanaan tekstiksi. Litteroinnissa ei huomioitu piilossa olevaa sisältöä, eli tutkimuksessa ei analysoitu haastatteluissa olevia hiljaisia hetkiä ja naurahduksia. Aineistoon tutustuttiin ja saadusta aineistosta johdettiin tekstikokonaisuuksia tutkimuskysymysten ohjaamana. (Ks. Burns & Grove 2011, 93.) Analyysiyksiköksi valittiin lause tai ajatuskokonaisuus. Ajatuskokonaisuus voi antaa vastauksen tutkimuskysymykseen useammalta eri näkökulmalta. Analyysiyksikkö pelkistettiin eli alkuperäinen ilmaisu tiivistettiin ja tarkistettiin, että yhdessä pelkistetyssä ilmaisussa on yksi asiasisältö. (Elo ym. 2022, 219–220; Flick 2014, 370–371.) Taulukossa 2 on esimerkki alkuperäisten ilmausten pelkistämisestä.

Taulukko 2. Esimerkki alkuperäisten ilmaisujen pelkistämisestä

ALKUPERÄINEN ILMAUS	PELKISTETTY ILMAUS
Oppi lähdekritiikkiä eli kaikessa niinku se, että niinku minkälaiset on luotettavia tahoja.	Oppi lähdekritiikkiä
No siis ainakin se että, siitä tutkimuksellisesta puolesta ei ollu hirveesti hajuu. Tai sillee, ettei osannu niinku lukea artikkeleita. Että, nyt silleen, et jos kiinnostaa ala, niin sitten löytää sen tiedon.	Löytää tietoa artikkeleista
Ja kyllähän ne ajatukset sitte, jos on semmosta intressii, niin sit, ne ohjautuu sinne omaan esimerkiksi työpaikkaan. Et jos haluis lähteä siel kehittämään jotain puolta, ni sit olis sitä kykyä ja näin.	Kykyä kehittää työpaikalla halutesaan
Ja sit semmosii niiku, joo niin, niinku työkaluja, et kuinka niinku tehdä ja kuinka toteuttaa.	Työkaluja tekemiseen ja työkaluja toteuttamiseen

Tämän jälkeen pelkistetyistä ilmauksista etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Samansisältöiset ilmaukset yhdistettiin alaluokiksi ja alaluokille annettiin sille sen sisältöä kuvaava nimi (taulukko 3). Tämän jälkeen alaluokat

ryhmiteltiin ja samansisältöiset luokat yhdistettiin yläluokaksi. Näin aineisto abstrahoitui vaiheittain. (Ks. Kankkunen & Julkunen-Vehviläinen 2013, 163–167; Kananen 2017, 132–133; Elo ym. 2022, 220–221; Burns & Grove 2011, 95–96.)

Taulukko 3. Esimerkki alkuperäisten ilmauksien alaluokittelusta

PELKISTETTY ILMAUS	ALALUOKKA
-Oppi lähdekritiikkiä -Löytää tietoa artikkeleista	Osaamista tutkitun tiedon käyttämiseen
-Kykyä kehittää työpaikalla halutesaan -Työkaluja tekemiseen -Työkaluja toteuttamiseen	Kehittämisosaaminen

5 TULOKSET

Tulokset käsitellään tutkimuskysymysten mukaisesti. Tutkimuskysymysten kaksi ja kolme tulokset analysoitiin yhdessä, koska analyysivaiheessa tuloksissa huomattiin samankaltaisuutta. Tuloksiin on lisätty haastateltavien suoria lainauksia. Aineiston analyysia varten tutkimushaastattelu kerroille ja haastateltaville on annettu omat koodit, jotka on merkitty lainauksien loppuun.

5.1 Sosiaali- ja terveysalan ylempään amk-tutkinnon tuottama osaaminen

Sosiaali- ja terveysalan ylempi amk-tutkinto tuottaa johtamisosaamista, osaamista näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseen sekä itsensä johtamiseen (taulukko 4). Osa haastateltavista eivät kokeneet saaneensa lisää osaamista tutkinnosta.

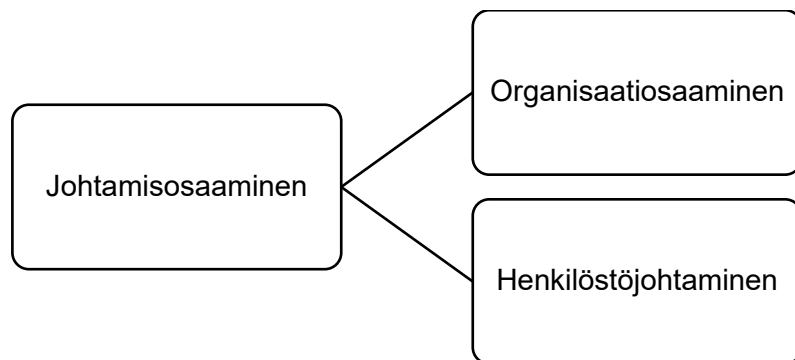
Taulukko 4. Sosiaali- ja terveysalan ylempään amk-tutkinnon tuottama osaaminen

ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Organisaatio-osaaminen	Johtamisosaaminen
Henkilöstöjohtaminen	

Osaamista tutkitun tiedon käyttämiseen	Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen osaaminen
Kehittämisaosaaminen	
Osaamista itsensä kehittämiseen	Itsensä johtamisen osaaminen
Osaamista omaan työhön	
Osaamista uuteen työnkuvaan	

5.1.1 Johtamisaosaaminen

Johtamisaosaaminen jakaantuu organisaatio-osaamiseen ja henkilöstöjohtamiseen (kuva 1).

Kuva 1. Johtamisaosaaminen

Organisaatio-osaamiseen liittyen haastateltavat kokivat tutkinnon lisänneen ymmärrystä eri osa-alueista terveydenhuoltojärjestelmässä sekä kokonaisuuteen vaikuttavista asioista. Tutkinto avasi näkökulmia organisaation vastuulla olevista asioista sekä tuotti ymmärrystä asioista työnantajan näkökulmasta. **Henkilöstöjohtamiseen** liittyi ymmärrys hyvän johtamisen merkityksestä hyvän tuloksen saavuttamiseksi sekä johtoportaan ymmärtäminen eri näkökulmasta. Tutkinto lisäsi myös turvallisuusjohtamisen ymmärrystä sekä johtamisen kriittistä miettimistä. Haastattelussa tuli ilmi, etteivät tutkintoon liittyvät tehtävät kehitä esihenkilönä paremmiksi.

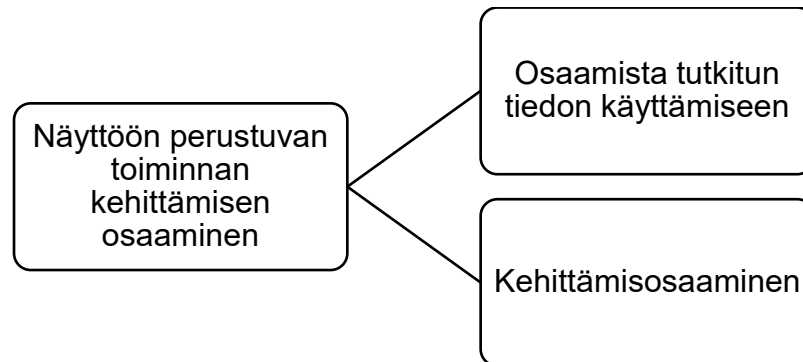
Koulutus kyllä lisäs ymmärrystä eri osa-alueista mitä mitkä liittyy, jos puhutaan niinku terveydenhuolto järjestelmistä kokonaisuudessaan. (Th3 H8)

Kun siinä sitä johtamista ja sitä käsiteltiin ja meidän piti lukea sitä kirjallisuutta tai minkälaista on hyvä johtaminen ja johtajuus ja vähän niinku sitä miettii, niin sitten jotenkin ehkä tuli semmoinen että, ymmärtäisköhän niinku vähän paremmin sitä johtoporrasta, niin sanotusti, että osas vähän

eri näkökantilta niinku mieltiikin niitä asioita, ku vaan sillee laput silmillä sieltä työntekijän kannalta. (Th2 H4)

5.1.2 Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen osaaminen

Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen osaaminen jakaantuu tutkitun tiedon käyttämisen osaamiseen ja kehittämisosaamiseen (kuva 2).

Kuva 2. Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen osaaminen

Tutkitun tiedon käyttämisen osaaminen lisäsivät ymmärrystä, kuinka asioita tutkitaan, tutkimusten metodeja sekä tuloksia. Tutkinto tuotti osaamista tutkimusten lukemiseen ja ymmärtämiseen sekä kehitti tiedekieltä ja myös löytämään tietoa. Tämä auttoi ymmärtämään asioiden taustoja ja syitä näyttöön perustuvasta näkökulmasta sekä hyödyntämään tietoa. Osaaminen lisäsi myös kykyä kyseenalaistaa ja lähdekritiikkiä. Sai tieteellistä ajatusta ja tutkimusten lukemisesta tuli kiinnostavampaa. **Kehittämisosaaminen** lisääntyi tutkinnon myötä, koska sai työkaluja kehittämiseen. Sai osaamista, kuinka hallita ja käsitellä prosesseja. Tutkinto kehitti osaamista, miten lähestyä asioita ja kykyä käsitellä kokonaisuuksia. Tutkinto lisäsi malttia tekemään analyysiä ja raportteja. Myös kielellinen osaaminen lisääntyi. Tutkinnon antama ymmärrys ja oppi lisäsivät halua kehittää.

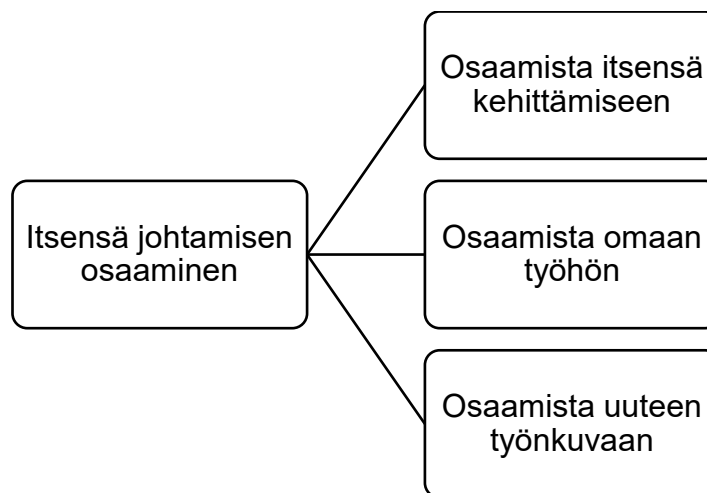
Oppi lähdekritiikkiä eli kaikessa niinku se, että niinku minkälaiset on luotettavia tahoja. Siis tuli ehkä, meinasin sanoa älykkäämmäksi, vaan siis sillee, fiksummaksi siinä niinku, että joo, tiedekieli kehitty. (Th2 H6)

Se opetti vähä semmosta malttia, et me voidaan vähän tarkastella laajemmalla kokonaan, et mieltä miten tää tehdään muualla Suomessa tai maailmalla. Tehä tiedonhakua siihen. Mieltä, et oisko tähän joku menetelmä, minkä avulla voidaan aluksi vähän mitata sitä tai testata, et mikä ois hyvä. Kuunnellaan ehkä asiantuntija haastatteluja, käyttäjä tai niinku

niitä ketkä lopullisesti käyttää sitä järjestelmää tai toimintaa ja sitten niiden pohjalta tehdä jonkinlaista analyysiä ja raportteja. Mietti oikeesti, et miten me niinku tehdään viel niinku parempi. (Th3 H8)

5.1.3 Itsensä johtamisen osaaminen

Itsensä johtamisen osaaminen jakaantuu itsensä kehittämisen osaamiseen, osaamiseen omaan työhön ja osaamiseen uuteen työnkuvaan (kuva 3).

Kuva 3. Itsensä johtamisen osaaminen

Tutkinto tuotti **osaamista itsensä kehittämiseen** antamalla omaa henkilökohtaista pääomaa ja varmuutta vieden oman työn tekemisen toiselle tasolle. Näkökulmien laajentuminen ja ymmärrys lisäsi kokonaisuuksien hallitsemista ja myös omaa työhyvinvointia. Opiskelu lisäsi mielenkiintoa ja kiinnostusta oman itsensä kehittämiseen ja opiskelemiseen sekä innosti lukemaan tieteellisiä julkaisuja. Joillekin tutkinto oli myös tuottanut syventävää **osaamista omaan työhön** opinnäytetyön ja klinisten kurssien avulla. Kaikki eivät kokeneet saaneensa päivittäiseen perustyöhön lisää osaamista tai syvyyttä. Tutkinnon kautta sai myös **osaamista uuteen työnkuvaan** muun muassa esihenkilöpaikkaan tai muihin asiantuntijatehtäviin.

Kyllä se vei sen niinku semmoselle toisenlaiselle tasolle sen niinku sen oman tekemisen. Ei se näy varmaan ulospäin, mut että omassa mielessäni on se. (Th2 H6)

Meillä oli semmosta, niin, mitä ehkä vois sanoa, että oli semmosta niinku siihen ensihoitotyön semmosta muutamia kursseja, missä oli vähän semmosta syventävää tietoa siitä asiasta, että tuli niinku semmosta kokemus siitä, että on vähän jatko-opiskelussa. (Th2 H5)

Minä oon sitten ainakin paperilla kelpoinen hakemaan sitten, niitä mahdollisia esimiespaikkoja. (Th1 H1)

5.2 Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden hoitajien kokemus ja näkemys osaamisen hyödyntämisestä ja hyödynnettävyydestä

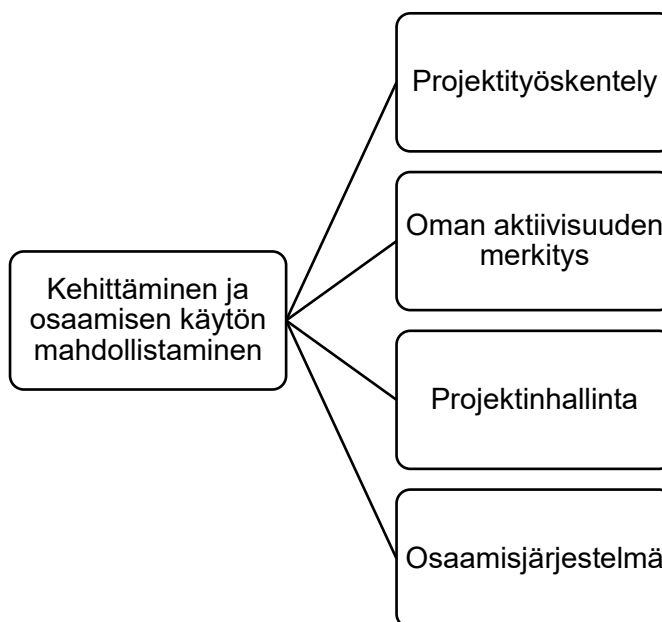
Tutkimuskysymykset kaksi ja kolme analysoidaan yhdessä, koska analyysi vaiheessa huomattiin tuloksissa olevan samankaltaisuutta. Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden hoitajien kokemus osaamisen hyödyntämisestä työssä jakaantui kahteen pääluokkaan, kehittämiseen ja vaativampaan työtehtävään. Näkemykset osaamisen hyödynnettävyydestä jakaantuivat osaamisen käytön mahdollistamiseen ja työmarkkina-aseman vahvistamiseen (taulukko 5).

Taulukko 5. Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden hoitajien kokemus ja näkemys osaamisen hyödyntämisestä ja hyödynnettävyydestä

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
Projektityöskentely	Kehittäminen ja Osaamisen käytön mahdollistaminen
Oman aktiivisuuden merkitys	
Projektinhallinta	
Osaamisjärjestelmä	
Kouluttaminen	Vaativampi työtehtävä ja Työmarkkina-aseman vahvistaminen
Osaamisen hyödyntäminen	
Kehittäminen	
Uusi työnkuva ja hakeutuminen vaativampiin tehtäviin	
Urapolkumalli	

5.2.1 Kehittäminen ja osaamisen käytön mahdollistaminen

Kehittäminen jakaantui projektityöskentelyyn ja oman aktiivisuuden merkitykseen, osaamisen käytön mahdollistaminen jakaantui projektinhallintaan ja osaamisjärjestelmään (kuva 4).

Kuva 4. Kehittäminen ja osaamisen käytön mahdollistaminen

Projektityöskentelyssä haastateltavat kokivat, ettei valmiiden ylemmän amk-opinnäytetöiden tuloksia ja tuotoksia osata hyödyntää työelämässä. Eräs haastateltava oli pystynyt omassa työssään henkilökohtaisesti hyödyntämään opinnäytetyössä oppimaansa kädentaitoa ja yhden haastateltavan opinnäytetyönä tekemät toimintaohjeistukset ovat edelleen käytössä. Osassa opinnäytetyössä luotu uusi toimintatapa oli ollut käytössä opinnäytetyön valmistumisen aikaan, mutta sitten uusi toimintatapa oli hiipunut ja jäänyt pois käytöstä. Haastatteluissa tuli myös esille hoitajien kokemus siitä, että alkavista projekteista ei tiedoteta niin, että kaikilla olisi niihin mahdollisuus hakeutua. Ajoittain on työyksikön viikkotiedotteessa ollut mainintaa asioista, joita voi koulutyönä kehittää. Lisäksi koettiin, ettei projekteihin ja kehittämistyöhön valita ihmisiä osaamisen perusteella, vaan mahdollisesti kehittämistyöhön on päässyt mukaan korvaavan työn kautta. Toisaalta eräs haastateltava koki helpommin pääsevän mukaan erilaisiin työryhmiin, jos on opiskellut ja näin osoittanut oman aktiivisuuden.

Niin sitten se, että niinku ehkä niitä opinnäytetöitäkii vaikka tai jotain tämmösiä hyviä juttuja, et tuleeks niitä niin paljon, että niitä ei sitten jotenkin niinku osata hyödyntää tai sitten ei osata poimia sieltä niitä, hyviä juttuja. (Th1 H1)

Minä en nyt tähän sekuntiin muista mitä kaikkea tällasia on ollu paikkoja niinku auki mihin on haettu johonkin projektiin tai, niinku jotain ja kukaan

ei tiedä niistä mitään ja sitten sinne on vaan yhtäkkiä joku valittu jostain niinku suojatyöpaikasta. (Th1 H2)

Huono homma on nyt siinä, että nää vastuuryhmät, missä niinku sitä kehitystyötä pääosin ensihoidossa tehdään, niin sinne saa niinku ilmoittautua kuka tahansa. Sinne ei mietitä ollenkaan sitä, et minkälaista oikeesti osaamista ihmisillä on. (Th3 H8)

Omalla aktiivisuudella ja vilpittömällä halulla tehdä asioita paremmin koettiin olevan merkitystä, jotta pääsee hyödyntämään omaa osaamistaan. Lisäksi kyvyllä perustella omaa näkemystä on merkitystä osaamisen hyödyntämisessä.

Se vaatii vähän semmosta, semmosta tota, myymistä myös tän idean myymistä. (Th3 H8)

Projektinhallintaan liittyen haastateltavat toivoivat opinnäytteinä valmistuvia tuotoksia hyödynnettävän ja jatkokehitettävän työelämässä. Lisäksi koettiin, että työelämässä vastuuryhmien ja muiden kehittämissyöryhmien toiminta hiipuu, koska ei ole nimettyä vastuuhenkilöä, joka seuraa kehittämistyön etenemistä ja valmistumista. Hoitajat kokivat tarvetta systemaattisuudelle ja aktiiviselle suoralle kontaktille, jotta projektien prosessi pysyisi käynnissä ja ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden osaaminen pysyisi yllä.

Siis, se olis niinku sellainen pienen koulutuksen jälkeen niinku, ihan täysin käyttökelpoinen meidän mielestä ottaa niinku sinne (opinnäytetyössä kehitetty järjestelmä). Niin sitten siitä jäi kanssa sillo niinku vähän semmonen tota huono maku suuhun, että niinku luotiin tavallaan tämmöinen niinku ihan toimiva ja hyvä järjestelmä ja sitten meille vähän niinku annettiin ymmärtääkin, että se voisi niinku sitten tulla niinku käyttöön. (Th1 H1)

Mut tää tarvis niinku työntekijä portaast, niinku sä sanoit, tarvitsis semmosii aktiivisii alijohtajia, eikä tarvi olla välttämättä mikää niiku aktiivinen projekti ees, mut ois semmone niiku, prosessi niinku käynnissä niiku koko ajan, et se jatkuu se. (Th3 H7)

Osaamisjärjestelmän avulla ylemmän amk-tutkinnon osaamista olisi mahdollista päästä hyödyntämään työssä. Haastateltavien mielestä uusiin vaatimpiin työtehtävien hakuun tulisi selkeämmin laittaa vaatimuksena ylemmän amk-tutkinnon suorittaminen ja anonyymihaku tehtäviin vähentäisi persoonan vaikutusta tehtävään pääsyyn. Kehittämistyöryhmiin ja vaatimpiin tehtäviin tulisi hakea kompetenssi- ja substanssiosaamisen perusteella. Osaamisen hyödyntämisen helpottamiseksi toivottiin työnantajalla olevan järjestelmä,

jossa on työntekijän osaamiset listattuna ja jonka kautta esimerkiksi uusiin kehittämishankkeisiin haettaisiin osaamisen perusteella. Lisäksi akuutin tulosityksikön yhteistä tiedotusseiniä kaivattiin, jossa olisi kaikille näkyvillä alkavat kehittämistyöt ja projektit.

Et kyllä se niinku kompetenssilähtöisesti pitäis ihmisii mieltii. (Th3 H7)

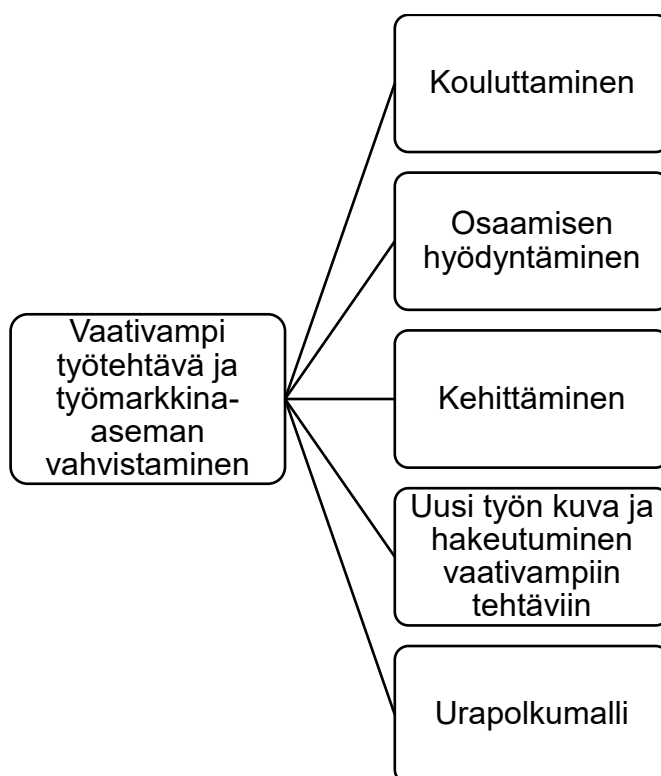
Ja sitte se toinen mitä niin kun nykytyöntantajalta, niin jos se menee jos-sain vaiheessa läpi, että jos haetaan jonnekin niin sinä teet sen hakemuksen, mut jos sinä pääset eteenpäin niin sinä oot numero x tai y ja haastattelu tulla numeroilla ja näin. Ja sen jälkeen, kun ne on ne tiettyyn portaaseen asti edennyt, niin sitten vasta katsotaan se henkilöllisyys ja sitten vasta katotaan se henkilö. Et siinä ei personoidu se, jos et tuu jonku kaa toimeen tai et oookkaa jonku kaveri tai muuta niin mitä, no mikä nyt on aika vallitseva kulttuuri. (Th2 H3)

Kyllä vois joku sellanen osaamisportfolio olla vaikka henkilökunnasta, että siellä niinku jotenkin tulis selväksi että tää henkilö on kouluttautunut näin. (Th2 H5)

Sitä minäkini niinku toivoisin työntantajalta, että olis just tää, että se tieto olis, että jos tulee joku projekti, mikä nyt joku asia mikä pitää niinku kehittää niin että, siihen haettais ne asiantuntijajihmiset, jotka on niinku käynyt vaikka koulua ja niillä ois oikeesti siihen substanssiosaamista. (Th2 H6)

5.2.2 Vaativampi työtehtävä ja työmarkkina-aseman vahvistaminen

Vaativampi työtehtävä jakaantui kolmeen osaan kouluttamiseen, osaamisen hyödyntämiseen sekä uuteen työnkuvaan. Työmarkkina-aseman vahvistaminen sisältää kouluttamisen, kehittämisen, hakeutumisen vaativampiin tehtäviin sekä urapolkumallin (kuva 5).

Kuva 5. Vaativampi työtehtävä ja työmarkkina-aseman vahvistaminen

Osa haastateltavista oli päässyt hyödyntämään osaamistaan **kouluttamalla** ja järjestämällä simulaatioita omassa työyhteisössä ja organisaatiossa. Osittain mahdollisuuteen kouluttamiseen oli vaikuttanut esihenkilön suositus tai keskustelu henkilön kanssa, joka aiheesta oli innostunut.

No oonhan minä nyt niitä koulutuksia ja simulaatioita pitänyt. (Th1 H1)

*Mutta myöskin oli sitte, että minua oli suositeltu siihen ja semmonen ihminen ketä sitten myös niinku kuunneltiin, niin sekin varmaan myötävai-kutti siihen.
(Th3 H8)*

Haastateltavat kokivat ylemmän amk-tutkinnon osaamisen hyödyntämisen kouluttamisen suhteen mahdollisuutena kustannustehokkuuteen organisaatiossa. Lisäksi kouluttajana olisi mahdollisuus pitää omia taitoja yllä.

Se on varmaan niinku totta, jäin miettii tos mitä on puhuttu, on että paikalliset, kun mietitään että kaikki maksaa nykyään älyttömästi ja just näitä konsultteja käytetään ja sitä ja tätä, ni paikallisesti voitais niinku taloudellisesti varmaan kouluttaa tosi paljon isoa porukkaa, hyödyntää sitä osaamista mitä organisaatiossa on, jos haluttas. Mut sitä ei hyödynnetä varmaan juuri ollenkaan, että se on tosi surullista. (Th2 H6)

Haastateltavat kokivat, etteivät ole päässeet ylemmän amk-tutkinnon **osaa-**
mista hyödyntämään työssään. Ylemmän amk-tutkinnon suorittaminen ei ole vaikuttanut hoitajien työnkuvaan tai velvoittanut tekemään työssään vaativampia tehtäviä.

Eikä ole millään tavalla, niinku työnantajankaan puolesta niin, tullut mitään, että sitä, niiku ois, et hei että sinulla on tämmönen tutkinto niin, nyt sinä voisit sitte, saat tästä nyt x määrä rahaa ja sit sinä olisit velvoitettu tekemään tämmösiä ja tämmösiä asioita. (Th2 H6)

Minulla on ihan sama kokemus kyllä ja ei minullakaan, niinku ei ole työnkuvaa vaikuttanut se ylempi amk millään tavalla. Et minä oon siinä työssä ollut mistä kouluun lähin, niin sen jälkeenkin. (Th2 H5)

Hoitajat kokivat voivansa tarjota osaamista **kehittämiseen** sekä tutkittuun tietoon pohjautuvien hoito-ohjeiden hyödyntämiseen.

Ja sit minä aattelen, että semmosessa optimimaailmassa meillä ois joka alueella sitten, niinku ja myöskin täällä ois sitte, semmoset niinku hoito-ohjeet mitkä niinku, pohjautuu tutkittuun tietoon. (Th3 H7)

Et jos sitä arvokasta tietoa, käytännön tietoa löytyy myös siitä, että millä tavalla me tätä työtä tehdään ja me nähään myöskin ne vähän ne tarpeet sieltä ja ne suurimmat kompastuskivet, me voitais tarjota niihin niinku sitä kehitystyötä. (TH3 H8)

Uuteen työnkuvaan ja hakeutumiseen vaativampaan tehtävään liittyen haastateltavat kokivat, ettei ylemmällä amk-tutkinnolla ollut merkitystä, koska ylemmän amk-tutkinnon suorittaneita on jo paljon ja sitä ei huomioida työtehtäviin valittaessa. Kuitenkin useimmilla haastateltavilla ylemmän amk-tutkinnon suorittamisen yhtenä ajatuksena on ollut mahdollisuus hakeutua vaativampiin tehtäviin. Lisäksi koettiin, että uusiin avoimiin paikkoihin hakukriteerit määritellään paikkaan halutun henkilön mukaan.

Nytten täs rupeaa olemaan nyt semmoinen, niinku runsaudenpula. Että, niinku melkein puolet vissii ensihoitajistakin rupee jo kohta olemaan niinku yamkin käyneitä, niin sitten ei enää niinku, se ei se ei tavallaan enää ole niin mikään meriitti. (Th1 H1)

Et, se on just sitä niinku, riippuvaista siitä ketä siihen niinku ideoidaan ja sit jos on, on riittävä tahtotila muljauttaa joku korvaavan työn tyyppi esimieheks, ni se tapahtuu kyllä jotekin. Ja se on epäreilua sitten niitä kohtaan ketkä niitä kouluja käy. (Th2 H5)

Haastatteluissa tuli selkeästi esille hoitajien toive päästä hyödyntämään osaamistaan ja etenemään urallaan **urapolkumallin** kautta. Asiantuntijatasolle kouluttautuneiden hoitajien koettiin tuovan osaamista työhön, josta myös työnantaja hyötyy. Urapolkumalli mahdollistaisi etenemisen työssä ja lisäisi motivaatiota kouluttautua lisää. Tällä koettiin myös olevan merkitystä kouluttautumisen antaman osaamisen arvostukseen ja näin se myös lisäisi henkilöstön veto- ja pitovoimaa. Kouluttautumisen toivottiin näkyvän myös palkkarakenteissa. Nyt tällä hetkellä koettiin, ettei ylemmän amk-tutkinnon kautta ole mahdollisuutta uralla edetä.

Niin ja on siitä jo ihan niinku työnantajalle minusta iha jo semmone ego asia ja semmone vetovoima asia, että tota, jos on selkee urapolku ja koulutusta arvostetaa ja siitä saa palkkaa niin sehän on ihan niin kun hyvä rekrytointi asiakin. Että, niinku käännettynä niinku toisinpäin silleen, että toisaalta työntekijä hyötyis, mutta myös se olis niinku sillei toisinpäin. Että, ei oltais tässä että, ei oo hoitajia meillä, mutta meiltä halutaan ne vähätkin vielä pois. (Th2 H3)

Mutta tälle yamkille olisi hyvä se kliininen asiantuntija tänne luoda. (Th3 H8)

Mut ainaki, jos se työnantaja jotenkin korostais näitä jatkokouluttautumisia, huomiois sen jotenkin taloudellisesti, niin se kyllä tsemppais opiskelmaan ja sitten taas työnantajalla olis käytettävissä niinku paremmin koulutettua henkilökuntaa, että jos nyt kaikki opin haluaa, tai nyt varmaan sitä oo mitä kaikki haluaisi opiskella. (Th2 H5)

6 POHDINTA

Tässä luvussa pohditaan opinnäytetyön tuloksia suhteessa aiempaan tutkituun tietoon sekä teoreettiseen viitekehykseen sekä tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

6.1 Tulosten pohdinta

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (5. §) ja Euroopan unionin (2017) EQF-viitekehyksen tason seitsemän asettamien tavoitteiden mukaan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneilla on tarvittavat teoreettiset tiedot johtamistehtäviin sekä kyky monimutkaisten, ennakoimattomien ja uusien strategioiden vaatimien työympäristöjen johtamiseen. Heillä on osaamista useilla johtamisen alueilla sekä kykyä tukea organisaatiota pääsemään strategiassa määrittelemiinsä tavoitteisiin sekä edistää palvelurakenteiden ja toimintatapojen

muutosta (Heinen ym. 2019; Jokiniemi ym. 2020). Jokiniemi ym. (2022) mukaan eniten kliinisen asiantuntijoiden osaamista hyödynnetään organisaation tavoitteiden saavuttamisen tukemisessa. Opinnäytetyön tulokset vastaavat teoreettista tietoa. Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneilla sairaanhoitajilla on johtamisosaamista organisaatio-osaamisessa ja henkilöstöjohtamisessa. Ylemmän amk-tutkinto on lisännyt heidän ymmärrystensä kokonaisuuteen vaikuttavista asioista sekä eri osa-alueista terveydenhuoltojärjestelmässä.

Lisäksi tutkinto on avannut eri näkökulmia organisaation vastuulla olevista asioista ja työnantajan näkökulmasta sekä ymmärrystä hyvän johtamisen merkityksestä hyvän tuloksen saavuttamiseksi. Tutkinto on myös lisännyt ymmärrystä turvallisuusjohtamiseen liittyen ja kriittistä ajattelua johtamiseen. Jokiniemen ym. (2022) mukaan vähiten organisaatioissa hyödynnetään kliinisen hoitotyön asiantuntijan osaamista vaaratapahtumatietojen käytöstä henkilöstö- ja potilasturvallisuuden parantamiseksi, vaikka tällä on merkittävä vaikutus laadukkaaseen hoitotyön varmistamiseen ja kustannusvaikuttavuuteen.

Haastattelujen perusteella ylemmän amk-tutkinto on lisännyt näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseen liittyvää osaamista. Tutkinto on tuottanut sairaanhoitajille osaamista tutkimiseen, tutkimusmetodeihin sekä tutkimusten tuloksien ymmärtämiseen niin sanotun tutkimuskielen kehittyessä ja tutkimusten lukemisen, etsimisen ja hyödyntämisen osaamista. Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneilla hoitajilla on lisääntynyt ymmärrys lähdekritiikistä ja kyky kyseenalaistaa. Ylemmän amk-tutkinto on tuottanut sairaanhoitajille työkaluja kehittää toimintaa, prosessien hallintataitoja sekä osaamista, kuinka lähestyä asioita, käsitellä kokonaisuuksia ja tehdä analyysiä. Tutkinto on myös lisännyt halua kehittää. Tulokset vastaavat Valtioneuvoksen asetusta ammattikorkeakouluista (5. §) ja EQF-tason (2017) seitsemän asettamaa tutkinnosta saatavaa osaamista. Suomen Sairaanhoitajien laajavastuisen hoitotyön asiantuntijatyöryhmän (2023) mukaan laajavastuisen hoitotyön asiantuntijalla on keskeinen rooli näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisessä, jalkauttamisessa sekä kehittämistyön tekemisessä. Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen mukaan kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden työnkuvaan kuuluu usein tehdä näyttöön perustuvia hoito-ohjeita ja heillä on kyky reagoida nopeasti terveydenhuollon muutoksiin valmistaen uusia näyttöön perustuvia toimintaohjeita (Wolf ym. 2023).

Opinnäytetyön tulosten mukaan ylemmän amk-tutkinto on tuottanut osaamista itsensä kehittämiseen antamalla omaa henkilökohtaista pääomaa ja varmuutta oman työn tekemiseen. Laajentuneen näkökulman kautta sairaanhoitajat kokevat hallitsevansa kokonaisuuksia paremmin ja työhyvinvoinnin lisääntyneen. Lisäksi he kokevat ylemmän amk-tutkinnon suorittamisen lisänneen halua opiskella lisää sekä lukea tieteellisiä julkaisuja. Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (5. §) yhtenä ylemmän amk-tutkinnon opintojen tavoitteina on antaa valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja oman ammattitaidon kehittämiseen. Lisäksi laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan koulutuksen aikana hoitajien identiteetti vahvistuu ja itsevarmuus lisääntyy, mikäli pääsee työssään toteuttamaan itsenäisesti osaamistaan (Wisur-Hokkanen ym. 2015).

Tutkimuksessa tuli ilmi, että ylemmän amk-tutkinnon suorittaneet sairaanhoitajat kokevat, ettei valmiiden opinnäytetöiden tuloksia ja tuotoksia osata hyödyntää työelämässä. Haastateltavat kokevat myös, että projekteihin ja kehittämistyöhön ei valita ihmisiä osaamisen perusteella. Kaivataan osaamisjärjestelmää, jotta ylemmän amk-tutkinnon osaamista on mahdollista päästä hyödyntämään. Maisteritasoisen koulutuksen suorittaneiden hoitajien osaamisen hyödyntäminen on haastavaa myös kansainvälisesti. Laajavastuisen hoitotyön asiantuntijoiden osaamisen hyödyntämisen esteenä on epäselvät työnkuvat ja epäselvyys työnjaosta, lääkäreiden suhtautuminen laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan käyttöön sekä organisaation johdon ymmärryksen puute maisteritasoisen tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien osaamisesta. (Holm Hansen ym. 2021; Josi ym. 2020, Wisur-Hokkanen ym. 2015.) Myös taloudellinen tilanne on esteenä kehittää laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan tehtävänkuvia ja hyödyntää osaamista, sillä vaativammasta tehtävänkuvasta tulee maksaa suurempaa palkkaa (Holm Hansen ym. 2020). Lisäksi kansallinen ohjaus laajavastuisen hoitotyön tehtävänkuvan laatimiseen on puutteellista (Jokiniemi ym. 2023).

Muutama haastateltava on päässyt hyödyntämään osaamista kouluttamalla muita työyhteisössä ja organisaatiossa. Mahdollisuuteen päästä kouluttamaan on osittain vaikuttanut esihenkilön suositus tai keskustelu henkilön kanssa, jonka kautta asia on edennyt. Ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden osaamisen hyödyntäminen henkilöstön kouluttamisessa organisaation sisällä nähdään kustannustehokkaana sekä mahdollisuutena pitää omia taitoja yllä.

Ylemmän amk-tutkinnon tasoisen koulutuksen käyneellä hoitajalla on osaaamista edistää oman työyhteisön ammatillisuutta kouluttamalla ja mentoimalla (Jokiniemi ym. 2020). Canadian Nurse Practitioner Core Competencies Framework määrittelee asiantuntijahoitajan johtajuuden yhdeksi ydinkompetenssiksi, joka näkyy myös työyhteisön henkilöstön ja opiskelijoiden mentoiminnassa (Heinen ym. 2019).

Tutkimuksen mukaan tällä hetkellä sairaanhoitajat kokevat, etteivät pääse hyödyntämään osaamista omassa työssään, työnkuva ei ole muuttunut eikä työnantaja ole velvoittanut tekemään vaativampia tehtäviä. He kokevat voidensa tarjota työntajalle osaamista kehittämiseen sekä tutkittuun tietoon pohjautuvien hoito-ohjeiden hyödyntämiseen. Haastateltavat kokevat, ettei ylemmän amk-tutkinnolla ole merkitystä ja ettei sitä arvosteta sekä se jätetään huomioimatta työtehtäviin valittaessa ja ettei ylemmän amk-tutkinto mahdollista uralla etenemistä. Ylemmän amk-tutkinnon suorittamisen yhtenä tarkoituksena hoitajilla on kuitenkin ollut päästä vaativampiin tehtäviin. Heillä on halu saada hyödyntää osaamistaan ja päästä etenemään uralla. Toivotaan urapolkumallia, joka mahdollistaa työssä etenemisen ja lisää motivaatiota kouluttautua, osaamisen arvostusta sekä lisää veto- ja pitovoimaa organisaatiossa. Kouluttautumisen nähdään lisäävän osaamista, josta myös työnantaja hyötyy. Kouluttautumisen toivotaan näkyvän myös palkkarakenteissa. APN-asiantuntijatyöryhmän suositusten mukaan sairaanhoitajien asiantuntijanimikkeet tulee yhdenmukaistaa, työnkuvat määritellä sekä kansallisia ohjeistuksia lainsäädännöllä tarvitaan. Koulutusta tulee kehittää asiantuntijatehtävissä vaadittavaan osaamiseen perustuen sekä väestön terveystarpeita huomioidessa tulee huomioida myös asiantuntijatehtävissä toimivien sairaanhoitajien määrä. Palkkauksessa tulee huomioida myös tehtävien vaativuus. Asiantuntijasairaanhoitajien vaikuttavuutta tulee arvioida ja seurata, jotta tulevaisuudessa voidaan tarjota laadukkaita sosiaali- ja terveystalveluita ja sairaanhoitajien uudet työnkuvat on mahdollista toteuttaa. (Kotila ym. 2016, 6.)

6.2 Luotettavuuden pohdinta

Opinnäytetyön luotettavuuden arvioinnissa käytetään Cuban ja Lincolnin (1985) arviointikriteeristöä. Kriteeristön mukaan koko tutkimusprosessin ajan

luotettavuudessa arvioidaan uskottavuutta (crebility), riippuvuutta (dependability), vahvistettavuutta (confirmability), siirrettävyyttä (transferability) sekä 1994 kriteeristöön lisättyä autenttisuutta (authenticity). (Cope 2014, 89; Elo ym. 2014, 2.)

Tutkimuksen uskottavuutta lisää se, että tulokset ovat selkeästi kuvattu niin, että lukijan on mahdollista ymmärtää, kuinka analyysi on tehty. Aineistonkeruun menetelmä on harkittu, jotta on saatu vastauksia tutkimuskysymyksiin. Opin- näytetyön otoskoko sekä haastatteluihin osallistuneiden valinta on kuvattu mahdollisimman tarkasti, tutkimuksen uskottavuuden lisäämiseksi. Tavoitetta haastateltavien määrästä ei tutkimuksessa saavutettu. Analyysia tehdessä aineisto saturoi ja oli rikasta, jolloin tutkimuksen aineisto oli riittävä. Haastatte- luissa käytettiin apuna puolistrukturoituja kysymyksiä, joiden muotoilu oli tes- tattu opinnäytetyöseminaarissa. Tutkija pyrki haastattelujen aikana olemaan johdattelematta haastateltavia ja pysymään mahdollisimman objektiivisena. Aineiston keruu ja analyysi on pyritty kuvaamaan selkeästi ja taulukoilla on py- ritty havainnollistamaan analyysin etenemistä. Selkeän aineiston keruun ja analyysin kuvaamisen raportoinnilla tutkija osoittaa sitoutuneisuutta tutkimusta kohtaan. (Ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198; Cope 2014, 89; Elo ym. 2014, 4.)

Riippuvuudella tarkoitetaan tutkimuksen tulosten pysyvyyttä samanlaisissa olosuhteissa toisen tutkijan toimesta. Tällöin todennetaan se, kuinka tutkijan oman päätökset ovat ohjanneet analyysin tekoa. Tutkimuksen toistettavuus kertoo sen luotettavuudesta. Jotta tutkimus on toistettavissa ja sen riippuvuu- den luotettavuus voidaan testata, on opinnäytetyössä kuvattu aineistonkeruu- menetelmä, haastatteluihin osallistuneiden valinta sekä puolistrukturoidut haastattelukysymykset (liite 3) liitetty opinnäytetyöhön mukaan. Lisäksi ana- lyysivaiheet on kuvattu ja esimerkit aineiston pelkistämisestä ja alaluokitte- lusta (taulukko 2; taulukko 3) on esitetty kohdassa aineiston analyysi. Koh- dassa tulokset on esitetty taulukot (taulukko 4; taulukko 5) yläluokittelusta. (Ks. Elo ym. 2014, 6; Cobe 2014, 89.)

Opinnäytetyössä on tuloksia esitettäessä mukaan liitetty haastateltavien suo- ria lainauksia. Näin on pyritty lisäämään opinnäytetyön vahvistettavuutta ja

osoittamaan, että opinnäytetyön aineisto on tutkimukseen osallistuneilta saatua tietoa ja kuinka johtopäätökset aineistosta on tehty. Tuloksia kirjoitettaessa on palattu tarvittaessa uudestaan analyysiin, jotta saadut tulokset edustavat mahdollisimman tarkasti tutkimukseen osallistuneiden kokemuksia. Lainauksilla on pyritty vahvistamaan analyysistä saatuja tuloksia ja osoittamaan tutkijan objektiivisuutta. Linausten määrän käyttöä on harkittu, jotta analyysin tulokset ovat pysyneet selkeinä. Tulokset ovat aukikirjoitettu haastatteluista saadun tiedon mukaan ilman tutkijan omaa näkemystä asiasta. Teoreettisen viitekehysten aineisto on kuvattu ja tieteellisten tutkimusten tiedonhaku (taulukko 1) havainnollistettu taulukolla. Lisäksi teoreettiseen viitekehykseen valikoituneet tutkimukset ovat kuvattu opinnäytetyön liitteeseen tiedonhaun tulokset (liite 1). (Ks. Cobe 2014, 89; Elo ym. 2014, 5–7.)

Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimuksen havaintojen siirrettävyyttä toiseen ympäristöön tai ryhmiin. Siirrettävyyden kriteeri on relevantti, mikäli tutkimuksella pyritään yleistettävyyteen ja tutkimuksen tuloksilla on merkitystä tutkimukseen osallistumattomille henkilöille. Siirrettävyyden vahvistamiseksi opinnäytetyössä on kuvattu tutkimusaineiston keruu, haastateltavien valinnasta haastattelujen toteutukseen saakka. (Ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198; Cope 2014, 89; Elo ym. 2014, 6.)

Autenttisuudella tarkoitetaan tutkijan kykyä ilmaista tutkimukseen osallistuneiden kokemuksia ja tunteita tuloksia kirjoittaessa. Haastateltavien oma ääni on pyritty saamaan opinnäytetyössä esille tuloksia kirjoitettaessa käyttämällä suoria lainauksia. (Ks. Cope 2014, 89.)

6.3 Eettisyyden pohdinta

Opinnäytetyö noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuskysymykset on aseteltu vastaamaan tutkimuksen tarkoitusta. Tutkimus on suunniteltu ja sille on haettu tutkimuslupa. Opinnäytetyössä käytettyjen tutkimusten luotettavuus on arvioitu ja niihin viitataan asianmukaisella tavalla. Koko tutkimusprosessi kuvaillaan mahdollisimman tarkasti alusta loppuun. (Ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 202–203.)

Opinnäytetyön tutkimukseen osallistuneille lähetettiin saatekirje sähköpostilla, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja tieto tutkimuksen toteuttajasta. Opinnäytetyö toteutettiin haastattelemalla ja, koska haastattelut äänitettiin ja haastateltavien ääni tallennettiin, lähetettiin tutkittaville myös tietosuojaseloste. Tutkittavilta pyydettiin myös suostumus henkilötietojen käsittelyyn. Äänitetty ääni on ainoa henkilötieto, joka tutkittavilta kerättiin. (Ks. Kananen 2017, 192–194.)

Osallistuminen tutkimukseen oli vapaaehtoista ja osallistujilla oli mahdollisuus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen aineiston keruun aikana. Haastattelutilanteiden alussa kerrottiin haastattelujen olevan salassa pidettäviä. Jokaisen haastattelun alussa käytiin suullisesti läpi tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet sekä haastateltavien suostumus tutkimukseen osallistumiseen annetuin ehdoin. (Ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 203; Kananen 2017, 193.)

Tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa on noudatettu rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta. Äänitetty haastattelut tallennettiin tietoturvallisesti Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tarjoamalle alustalle huolehtien aineiston riittävästä suojauksesta. Tallenteet on säilytetty vain tutkijalla itsellään opinnäytetyöprosessin ajan ja hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen julkaisun jälkeen. Haastattelujen nauhoittamiseen pyydettiin haastateltavilta lupa, joka tallennettiin ääninauhalle. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13–14.)

Tuloksia julkaistaessa toteutetaan avoimuutta ja rehellisyyttä. Haastattelujen analyysiä tehdessä käytettiin suoria lainauksia kirjakielellä, jolloin yksittäistä haastateltavaa ei voida tunnistaa esimerkiksi murteen perusteella. Lisäksi tutkija on käyttänyt tarkkaa harkintaa suorien lainausten ja analyysin vaiheita kuvaavassa alkuperäisten ilmausten pelkistämisessä kuvaavassa esimerkkitaulukossa (taulukko 2), jotta haastateltavien anonymiteetti säilyy. Lähteisiin viitataan asianmukaisella tavalla Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun lähteohjeiden mukaan. Tutkimuksen tulokset kuvataan puhtaina tuloksina objektiivisesti. Opinnäytetyö tarkistetaan plagioinnintunnistusohjelmalla. (Ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13–14; Kankkunen & Julkunen-Vehviläinen 2013, 221, 224–225.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Opinnäytetyön tulosten perusteella sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneilla sairaanhoitajilla on osaamista kehittämiseen, tutkimukseen, näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseen, kouluttamiseen, johtamiseen sekä organisaation tukemiseen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällä hetkellä sairaanhoitajat kokevat pääsevänsä huonosti hyödyntämään osaamista omassa työssään Ekhvan akuutissa tulosityksikössä, sekä ylemmän amk-tutkinnolla koetaan olevan vähäinen merkitys esimerkiksi haiketuessa vaativampiin työtehtäviin. Koettiin, että osaamisen arvostuksella on merkitystä pito- ja vetovoimaan. Arvostuksen koettiin näkyvän urapolussa ja palkassa sekä siinä, että substanssiosaaminen huomioitaisiin paremmin uusiin tehtäviin tai kehittämisryhmiin valittaessa.

Vuonna 2023 uudistettu sote-palvelujärjestelmä ja hallituksen säästöpaineeet edellyttävät palvelurakenteiden uudistusta hyvinvointialueilla. Kuitenkin terveyspalvelut tulee järjestää näyttöön perustuen ja asiakkaille ja potilaille on taattava laadukkaat ja tasapuoliset palvelut koko Ekhvan alueella. Tämä edellyttää hoitajien osaamisen täyden hyödyntämisen.

Opinnäytetyön tulokset antavat ymmärryksen tämänhetkisestä sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk-tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien osaamisen hyödyntämisestä Ekhvan akuutissa tulosityksikössä ja, kuinka osaamista voidaan hyödyntää. Hoitotyön kehittäminen ja selkeä osaamisen huomioiva urapolkumallin luominen on tässä hetkessä tärkeää sairaanhoitajien osaamisen arvostamisen lisäämiseksi ja tätä kautta myös pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi.

Tällä hetkellä Ekhvalla ei ole järjestelmää, jossa henkilöstön erityisosaaminen ja kouluttautuminen olisi näkyvillä ja työnantajan nähtävillä. Lähiesihenkilöillä ei välttämättä ole tietoa oman henkilöstön erityisosaamisesta ja kouluttautumisesta. Jatkossa tulisi kehittää järjestelmä, jossa henkilöstön osaaminen ja kouluttautuminen on helposti löydettävissä ja nähtävissä. Esimerkiksi kehittämiseen ja alkaviin projekteihin olisi näin helpommin saatavilla henkilöstöä, joilla on substanssiosaamista kehitettävään asiaan ja hoitajien osaaminen saataisiin hyödynnettyä täysipainoisesti.

Väestön ikääntymisen vuoksi kotihoidon ja palveluasumisen asiakkaat ovat lisääntyneet ja kotona sekä palveluasumisen yksiköissä hoidetaan monisairaampia asiakkaita. Ikääntynyt väestö on myös suuri potilasryhmä akuutin tulosyksikön toimipisteissä. Lisäksi kotihoidossa ja palveluasumisen yksiköissä on vaihtelevasti mahdollisuus suoraan lääkärin konsultaatioon. Tämän vuoksi jatkossa myös kotiin vietävien palveluiden ja palveluasumisen yksiköissä tulisi selvittää laajavastuisen hoitotyön tehtäväkuvien luomisen mahdollisuutta. Sairaanhoidajien osaamisen hyödyntäminen kotihoidossa ja palveluasumisen yksiköissä mahdollistaa resurssien mahdollisimman hyvän käytön, laadukkaan hoitotyön ja voi tasata akuuttien palveluiden käyttöä tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Aiken, L., Sloane, D., Brom, H., Todd, B., Barnes, H, Cimiotti, J., Cunningham, R. & McHugg, M. 2021. Value of nurse practitioner inpatient hospital staffing. *Medical Care* 10, 857–863. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1097/MLR.0000000000001628> [viitattu 17.5.2024].

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Burns, N. & Grove, S.K. 2011. Understanding nursing research. Building an evidence-based practice. 5. painos. Maryland Heights: Elsevier Saunders.

Cope, D. 2014. Methods and Meanings: Credibility and Trustworthiness of Qualitative Research. *Oncology Nursing Forum* 1, 89–91. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1188/14.ONF.89-91> [viitattu 20.5.2024].

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O. & Pölkki, T. 2014. Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *Sage Open* 1, 1–10. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1177/2158244014522633> [viitattu 20.5.2024].

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällön analyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 4, 215–225. Verkkolehti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-7162-2> [viitattu 17.5.2024].

Euroopan unioni. 2017. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys (EQF). WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://europa.eu/europass/fi/european-qualifications-framework-eqf> [viitattu 24.10.2022].

Flick, U. 2014. An introduction to qualitative research. 5. painos. Lontoo: SAGE Publications.

Heinen, M., van Oostveen, C., Peters, J., Vermeulen, H. & Huis, A. 2019. An integrative review of leadership competencies and attributes in advanced nursing practice. *Journal of Advanced Nursing* 11, 2378–2392. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/jan.14092> [viitattu 29.4.2024].

Heino, H. 2022. Ajatteletko sinäkin, että arvostat sairaanhoitajien työtä? Olet väärässä, sanoo tutkija. *Ilta-Sanomat*. Verkkolehti. 10.5.2022. Saatavissa: <https://www.is.fi/menaiset/ilmiot/art-2000008759036.html> [viitattu 5.12.2022].

Hoitajien työtaistelussa on kyse rahasta eikä arvostuksesta. 2022. *Helsingin Sanomat* 24.9.2022. Verkkolehti. Päivitetty 24.9.2022. Saatavissa: www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009082242.html [viitattu 5.12.2022].

Holm Hansen, E., Boman, E., Bing-Jonsson, P. & Fagerström, L. 2020. Introducing Nurse Practitioners Into Norwegian Primary Healthcare—Experiences and Learning. *Research and Theory for Nursing Practice* 1, 21–34. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1891/1541-6577.34.1.21> [viitattu 30.4.2024].

Holm Hansen, E., Boman, E. & Fagerström, L. 2021. Perception of the implementation of the nurse practitioner role in a Norwegian out-of-hours primary clinic: An email survey among healthcare professionals and patients. *Nordic*

Journal of Nursing Research 1, 54–60. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1177/2057158520964633> [viitattu: 29.4.2024].

International Council of Nursing. 2020. Guidelines on advanced practice nursing. PDF-julkaisu. Saatavissa: [https://www.icn.ch/system/files/documents/2020-04/ICN APN%20Report EN WEB.pdf](https://www.icn.ch/system/files/documents/2020-04/ICN%20APN%20Report%20EN%20WEB.pdf) [viitattu 9.5.2024].

Jokiniemi, K., Pietilä, A.-M. & Mikkonen, S. 2020. Construct validity of clinical nurse specialist core competency scale: An exploratory factor analysis. *Journal of Clinical Nursing* 30, 1863–1873. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/jocn.15587> [viitattu 29.4.2024].

Jokiniemi, K., Pietilä, A.-M. & Mikkonen, S. 2022. Suomalaisten kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden osaaminen: Arviointi validoidulla ydinosaamismittarilla. *Hoitotiede* supplementtijulkaisu. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/136420> [viitattu 2.5.2024].

Jokiniemi, K., Suutarla, A., Axelin, A., Flinkman, M., Hämäläinen, S., Kotila, J., Lehtikunnas, T., Palomaa, M., Sulosaari, V. & Tuomikoski, A. 2023. Laajavastuinen hoitotyö – sairaanhoitajan uramalli lähellä ihmistä. Suomen Sairaanhoitajien laajavastuisen hoitotyön asiantuntijaryhmän raportti. PDF-julkaisu. Saatavissa: https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2023/04/APN-raportti-2023_final.pdf [viitattu 2.5.2024].

Josi, R., Bianchi, M. & Brandt, S. 2020. Advanced practice nurses in primary care in Switzerland: an analysis of interprofessional collaboration. *BMC Nursing* 1. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0393-4> [viitattu 30.4.2024].

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu s.a. Master school. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/koulutus/hanki-ylempi-amk-tutkinto-master-schoolissa/> [viitattu 19.11.2022].

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu s.a. Tutkinnot yamk. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.xamk.fi/koulutus/tutkinto-yamk/?_gl=1*y1qple*_up*MQ..*_ga*MTAyNjAwNzQzNS4xNzE0ODEw-MjI2*_ga_77W4RRPCQV*MTcxNDgxMDIyNS4xLjAuMTcxND-gxMDIyNS4wLjAuMA..*_ga_VVNN9RNCBX*MTcxND-gxMDIyNS4xLjAuMTcxNDgxMDIyNS4wLjAuMA [viitattu 4.5.2024].

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kankkunen, P., Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Keva. 2023. Kuntasektorin työvoimaennuste. PDF-julkaisu. Saatavissa: <https://www.keva.fi/contentassets/de5752333bfb4e0a8194a8797ed24935/analyysi-kuntien-tyovoimatarpeista-2023.pdf> [viitattu 23.5.2024].

Kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoitajien ennakoitu tarve vuosille 2024–2028. Selvitystyö. 2024. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024:9. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. E-kirja. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5600-1> [viitattu 17.5.2024].

Kotila, J., Axelin, A., Fagerström, L., Flinkman, M., Heikkinen, K., Jokiniemi, K., Korhonen, A., Meretoja, R., Suutarla, A. 2016. Sairaanhoitajien uudet työnkuvat – laatua tulevaisuuden sote-palveluihin. Sairaanhoitajaliiton APN-työryhmä raportti. Powerpoint-diasarja. Saatavissa: <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/Laajavastuinen-sairaanhoitaja-muuttaa-sote-palveluita.pdf> [viitattu 19.11.2022].

Lahtinen, P., Leino-Kilpi, H. & Salminen, L. 2014. Nursing education in the European higher education area — Variations in implementation. *Nurse education today* 6, 1040–1047. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.09.011> [viitattu 6.5.2024].

Laki tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä 10.2.2017/93.

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetushallitus s.a. Tutkintojen viitekehys. 2024. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehukset> [viitattu 2.5.2024].

Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a. Suomen koulutusjärjestelmä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://okm.fi/koulutusjarjestelma#korkea-aste> [viitattu 25.10.2022].

Opintopolku. 2022. Ensihoitaja AMK. Koulutuksen perustiedot. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000000205> [viitattu 29.11.2022]

Roots, A. & MacDonald, M. 2014. Outcomes associated with nurse practitioners in collaborative practice with general practitioners in rural settings in Canada: a mixed methods study. *Human Resources for Health* 69. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/1478-4491-12-69> [viitattu 2.5.2024].

Rytkönen, M. 2022. Hoitajat – korvaamattomia, mutta silti niin arvottomia. Blogi. 7.9.2022. Saatavissa: <https://www.tehy.fi/fi/blogit/hoitajat-korvaamattomia-mutta-silti-niin-arvottomia> [viitattu 5.12.2022].

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2024. Kansallinen erikoissairaanhoidon sairaaloiden ja päivystysten porrasteisuuden, työnjaon ja yhteistyön selvitys. PDF-julkaisu. Saatavissa: https://stm.fi/documents/1271139/1335367/Sairaala-+ja+p%C3%A4ivystyspalveluyksyt_Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotukset.pdf/86a274ce-0eff-07df-deff-46a90806b65f/Sairaala-+ja+p%C3%A4ivystyspalveluyksyt_Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotukset.pdf?t=1704959326857 [viitattu 2.5.2024].

Sosiaali- ja terveysministeriö s.a. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (sote-uudistus.) WWW-dokumentti. Päivitetty 12.2.2024. Saatavissa: <https://stm.fi/soteuudistus> [viitattu 2.5.2024]

Sulosaari, V., Blazevidiene, A., Bragadottir, H., Bäckström, J., Heikkilä, J., Hellesø, R., Hopia, H., Lenk-Adusoo, M., Norlyk, A. & Urban, R. 2023. A comparative review of advanced practice nurse programmes in the Nordic and Baltic countries. *Nurse Education Today* 105847. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105847> [viitattu 29.4.2024].

Suomen Sairaanhoidajat. 2023. Työolobarometri 2023. Suomen Sairaanhoidajien selvitys sosiaali- ja terveysalan vetovoimaisuudesta ja työhyvinvoinnista. PDF-julkaisu. Saatavissa: <https://sairaanhoidajat.fi/wp-content/uploads/2023/05/Tyo%CC%88olobarometri-2023-1.pdf> [viitattu 23.5.2024].

Sirviö, P., Fors, R., Meriläinen, M., Koivisto, K. & Sandelin, P. 2016. Sairaanhoidajan työn tulevaisuus. Teoksessa K. Koivisto & Sandelin, P. (toim.) Sairaanhoidajakoulutusta 120 vuotta Oulussa – Aputyöstä asiantuntijaksi -juhla-julkaisu. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 33. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2016112930049> [viitattu 9.11.2022].

Taneva, D., Paskaleva, D. & Gyurova-Kancheva, V. 2023. Nursing education in some European higher education area (EHEA) member countries: a comparity analysis. *Iranian Journal of Public Health* 7, 1418–1427. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.18502/ijph.v52i7.13243> [viitattu 6.5.2024]

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf [viitattu 27.5.2024].

Tuomikoski, A.-M., Parisod, H., Kotila, J., Palomaa, M., Suutarla, A. & Holopainen, A. 2023. FinAME-asiantuntijuusmalli näyttöön perustuvan hoitotyön tukirakenteena. *Tutkiva Hoitotyö* 1, 20–28. PDF-julkaisu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231010139453> [viitattu 21.5.24].

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129.

Valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä 23.2.2017/120.

van den Brink, G., Kouwen, A. J., Hooker, R. S., Vermeulen, H. & Laurant, M. 2023. PA and NP general practice employment in the Netherlands. *Journal of the American Academy of Physician Associates* 12, 30–36. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1097/01.JAA.0000991348.71693.1c> [viitattu 29.4.2024]

Van Hecke, A., Decoene, E., Embo, M., Beeckman, D., Bergs, J., Courtens, A., Dancot, J., Dobbels, F., Goossens, G. A., Jacobs, N., Van Achterberg, T., Van Bogaert, P., Van Durme, T., Verhaeghe, S., Vlaeyen, E., & Goossens, E.

2024. Development of a competency framework for advanced practice nurses: A co-design process. *Journal of Advanced Nursing* 00, 1–13. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/jan.16174> [viitattu 29.4.2024].

van Kraaij, J., Veenstra, M., Stalpers, D., Schoonhoven, L., Vermeulen, H. & van Oostveen, C. 2023. Uniformity along the way: A scoping review on characteristics of nurse education programs worldwide. *Nurse Education Today* 105646. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105646> [viitattu 9.5.2024].

Wisur-Hokkanen, C., Glasberg, A.-L., Mäkelä, C. & Fagerstöm, L. 2015. Experiences of working as an advanced practice nurse in Finland – the substance of advanced nursing practice and promoting and inhibiting factors. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 4, 793–802. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/scs.12211> [viitattu 30.4.2024].

Wolf, L., Perhats, C., Delao, A., Campbell, D., Brim, C., Campos, G., House, D., Rettig, A., Williams, D. & Chan, G. K. 2023. Current practice and practice competencies of clinical nurse specialists working in US emergency care settings. *Clinical Nurse Specialist* 2, 64–67. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1097/NUR.0000000000000731> [viitattu 12.5.2024].

Woo, B. F. Y., Lee, J. X. Y. & Tam, W. W. S. 2017. The impact of the advanced practice nursing role on quality of care, clinical outcomes, patient satisfaction, and cost in the emergency and critical care settings: a systematic review. *Human Resources for Health* 1. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/s12960-017-0237-9> [viitattu 2.5.2024].

Yhteistyö- ja työjakomalli sosiaali- ja terveydenhuollossa. Selvitystyö. 2023. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja muistioita 2023:7. Helsinki. E-kirja. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-7162-2> [viitattu 17.5.2024].

Tiedonhaun tulokset

Julkaisun nimi, tekijä(t), vuosi	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	Aineiston- ja tutkimusmenetelmän kuvaus	Keskeiset tutkimustulokset ja pohdinta
<p>Perception of the implementation of the nurse practitioner role in a Norwegian out-of-hours primary clinic: An email survey among healthcare professionals and patients</p> <p>Holm Hansen, E., Boman, E. & Fagerström, L.</p> <p>2021</p>	<p>Tavoitteena selvittää Norjassa uuden asiantuntijahoitaja-hoitomallin haasteita ja työtehtävistä selviytymistä ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon yksikössä.</p>	<p>Määrällinen tutkimus. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon yksiköstä, joka palvelee viiden kunnan alueella Norjassa. Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla yksikössä työskenteleville lääkäreille sekä hoitajille. Lisäksi tietyllä aikavälillä kiiireellistä hoitoa saaneille potilaille jaettiin sama kyselylomake paperisena. Aineisto analysoitiin SPSS tilasto-ohjelmalla.</p>	<p>Tulosten mukaan potilaat olivat tyytyväisiä asiantuntijahoitajalta saamaansa hoitoon. Potilaat eivät aina olleet tienneensä sairaa hoitajan suorittavan aiemmin lääkäreille kuuluneita tehtäviä. Lääkäreiden mukaan epäselvyys vastuunkannosta heidän tehtävien siirrosta asiantuntijahoitajalle vähensi lääkäreiden myönteistä suhtautumista uuteen hoitomalliin. Harva lääkäri oli myöntäväinen siirtämään omista tehtävistään esim. röntgenläheteiden tekemistä, haavojen suturoimista sekä virtsatieinfektioiden hoitamista asiantuntijasairaanhoidajien tehtävänkuvaa.</p>
<p>Development of a competency framework for advanced practice nurses: A co-design process.</p> <p>Van Hecke, A., Decoene, E., Embo, M., Beeckman, D., Bergs, J., Courtens, A., Dancot, J., Dobbels, F., Goossens, G. A., Jacobs, N., Van Achterberg, T., Van Bogaert, P., Van Durme, T., Verhaeghe, S., Vlaeyen, E., & Goossens, E.</p> <p>2024</p>	<p>Tavoitteena kehittää Belgian laajavastuisen hoitotyön asiantuntijahoitajille osaamisen viitekehys</p>	<p>Tutkimuksessa kehitettiin laajavastuisen hoitotyön asiantuntijan osaamisen viitekehys ensin kirjallisuuteen perustuen ja tämän jälkeen sidosryhmähaastattelujen perusteella. Sidosryhmähaastattelujen otos oli 117.</p>	<p>Tutkimuksen tuloksena on kattava osaamiskehys, jossa on 31 avainosaamista. Kompetenssit ryhmiteltiin seitsemään rooliin: kliininen asiantuntija ja terapeutti, laadukkaan hoidon ja innovaatioiden johtaja, kliininen johtaja, yhteistyökumppani, tutkija ja terveyden edistäjä.</p>

<p>Experiences of working as an advanced practice nurse in Finland – the substance of advanced nursing practice and promoting and inhibiting factors</p> <p>Wisur-Hokkanen, C., Glasberg, A-L., Mäkelä, C. & Fagerström, L.</p> <p>2015</p>	<p>Tavoitteena selvittää Suomessa APN-tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien kokemuksia hoitotyön sisällöstä. Lisäksi tavoitteena kuvata APN-tutkinnon antaman osaamisen täyden käyttöä edistäviä ja estäviä tekijöitä.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin fokusryhmähaastatteluilla. Aineisto analysoitiin sisällön analyysillä.</p>	<p>Laajavastuuisen hoitotyön asiantuntijan työn sisältö voitiin kuvata kolmella pääteemalla: syvälinen kokonaisvaltainen näkemys potilaan terveydentilasta, itsenäinen ja vastuullinen työskentely sekä omien rajojen tunnistaminen. Laajavastuuisen hoitotyön toteutumisen edistäviä tekijöitä ovat sairaanhoitajan identiteetti laajavastuuisen hoitotyön asiantuntijana, tyytyväisiltä potilailta saatu palaute sekä hedelmällinen tiimityöskentely. Estäviä tekijöitä ovat organisatation johdon ymmärtämättömyys laajavastuisesta hoitotyöstä, työnkuvan puutteellinen suunnittelu sekä sairaanhoitajien rohkeuden puute omaksua laajavastuuisen hoitotyön asiantuntijan roolia.</p>
<p>An integrative review of leadership competencies and attributes in advanced nursing practice.</p> <p>Heinen, M., van Oostveen, C., Peters, J., Vermeulen, H. & Huis, A.</p> <p>2019</p>	<p>Tavoitteena selvittää minkälaista johtamisosaamista laajavastuuisen hoitotyön asiantuntijoilta odotetaan.</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuutta etsittiin 2005-2018 väliseltä ajalta Embase-, Medline- ja CINAHL-tietokannoista. Lisäksi kansainvälisen hoitoalan ammattijärjestöjen verkkosivuilta etsittiin tietoa johtamiskompetensseista. Analyysin analysoi kaksi tutkijaa itsenäisesti.</p>	<p>15 tutkimuksen ja 7 osaamiskehityksen synteeseinä muodostui 30 ydinkompetenssia neljällä johtamisalueella.</p>

<p>Advanced practice nurses in primary care in Switzerland: an analysis of inter-professional collaboration.</p> <p>Josi, R., Bianchi, M. & Brandt, S.K.</p> <p>2020</p>	<p>Tarkoituksena kuvata laajavastuisen hoitotyön sairaanhoitajien, sairaanhoitajien ja lääkäriassistenttien välistä yhteistyötä Sveitsin ensiavussa, jossa on otettu moniammatillinen hoitotiimimalli käyttöön käyttäen kansallista toimialakohtaista osaamiskehystä.</p>	<p>Etnografinen tutkimus. Aineisto kerättiin puolistrukturoiduilla haastatteluiluilla. Haastatteluihin osallistui yhteensä 16 haastateltavaa, neljä laajavastuisen hoitotyön sairaanhoitajaa, kaksi sairaanhoitajaa, kuusi lääkäriassistenttia ja neljä yleislääkärinä. Lisäksi yhdeksää muuta terveydenhuollon ammattilaista havainnoitiin heidän työssään. Aineisto analysoitiin deduktiivisella sisällön analyysillä.</p>	<p>Tutkimuksessa todettiin tehtävänkuvien selkeydellä, tiimien toiminnalla, yhteisjohtajuudella, konfliktienratkaisutaidoilla ammattien välillä, potilaskeskeisellä hoidolla sekä ammattien välisellä viestinnällä on merkittävä merkitys moniammatilliselle yhteistyölle Sveitsin ensiavussa.</p>
<p>Construct validity of clinical nurse specialist core competency scale: An exploratory factor analysis.</p> <p>Jokiniemi, K., Pietilä, A-M. & Mikkonen, S.</p> <p>2021</p>	<p>Tarkoituksena testata aiemmin kehitettyä kliinisen hoitotyön asiantuntijan ydinkompetenssimittaria.</p>	<p>Määrällinen ja kuivaileva tutkimus, jonka aineisto kerättiin Suomessa, Tanskassa ja Islannissa sähköisellä itsearviointilomakkeella. Kokonaisvastausprosentti oli 45%.</p>	<p>Tulokset vahvistivat aiemman teoriaan pohjautuvat osaamisalueet kliinisen hoitotyön asiantuntijan neljällä osaamisalueella, organisaatio-osaaminen, kliinisen hoitotyön johtamisen, tutkimusosaaminen sekä kliinisen hoitotyön osaaminen. Tutkimuksessa ehdotetaan kliinisen hoitotyön asiantuntijan 47-ydinkompetenssimittarin käyttöä kehittämään kliinisen hoitotyön asiantuntijan tehtävänkuvia, koulutuksen suunnitteluun ja tulevaisuuden kompetenssitutkimukseen.</p>

<p>Introducing Nurse Practitioners Into Norwegian Primary Healthcare—Experiences and Learning</p> <p>Holm Hansen, E., Boman, E., Bing-Jonsson, P. & Fagerstrom, L.M.</p> <p>2020</p>	<p>Tarkoituksena kuvata Norjan perusterveydenhuollon sairaanhoidonjohtajien ja yleislääkäreiden ajatuksia uuden asiantuntijasairaanhoidajan tehtävän luomisesta. Tutkimus on osa Norjan tutkimusneuvoston laajamittaista terveys-, hoito- ja hyvinvointipalveluiden tutkimusohjelmaa.</p>	<p>Laadullinen pitkäaikainen tutkimus. Aineisto kerättiin kolmen vuoden aikana Norjan kolmessa kunnassa. Kolmen vuoden aikana tutkijoilla oli yhteensä 11 tapaamiskertaa sairaanhoitajajohtajien ja yleislääkäreiden kanssa. Kaikissa tapaamisissa ei ollut aina samat osallistujat mukana. Tapaamisiin osallistui 6-9 osallistujaa. Tapaamiset äänitettiin ja niistä tehtiin kokousmuistiot. Aineisto analysoitiin temaattisella analyysillä.</p>	<p>Tulosten mukaan sairaanhoidonjohtajien ja yleislääkäreiden suhtautuminen uuteen asiantuntija-hoitajan tehtävänkuvan on yleensä myönteinen. Haasteita nähtiin hoitotyön uudelleen järjestelyssä, tehtävän kuvan sisällössä sekä kustannuksissa.</p>
<p>A comparative review of advanced practice nurse programmes in the Nordic and Baltic countries</p> <p>Sulosaari, V., Blazevidiene, A., Bragadottir, H., Bäckström, J., Heikkilä, J., Hellesø, R., Hoppia, H., Lenk-Adusoo, M., Norlyk, A. & Urban, R.</p> <p>2023</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on vertailla Advanced practice Nurse-koulutuksen eroja ja yhtäläisyyksiä Baltian- ja Pohjoismaiden välillä.</p>	<p>Kuvaileva ja vertaileva tutkimus. Tutkimuksessa tarkasteltiin seitsemää maisteritason Advanced Practice Nurse-koulutusohjelmaa Tanskassa, Virossa, Suomessa, Liettuassa, Islannissa ja Norjassa. Koulutusta antavilta opettajilta ja johtajilta pyydettiin tiedot koulutusohjelmista. Vertailussa hyödynnettiin European Tuning Projectin (ETP) ja International Council of Nurses neuvoston (ICN) laajavastuisten hoitotyön suosituksia.</p>	<p>Koulutusohjelmista löytyi eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Pääsyvaatimukset olivat samat kaikissa maissa, kahdessa maassa vaadittiin lisäksi klinistä työkokemusta. Yleisesti tunnustetaan Clinical nurse specialist ja Nurse practitioner-roolit. Kaikkien maiden koulutusohjemiin sisältyy klinistä koulutusta, mutta toteutus vaihtelee. Kaikki koulutusohjelmat noudattavat ETP ja ICN ohjeituksia. Suurin ero koulutuksissa on lääkkeenmäärittämisoikeuteen liittyen.</p>

<p>PA and NP general practice employment in the Netherlands.</p> <p>van den Brink, G., Kouwen, A.J., Hooper, R.S., Vermeulen, H. & Laurant, M.</p> <p>2023</p>	<p>Tarkoituksena selvittää lääkäriassistentin ja asiantuntijasairaanhoidajan käytön merkitystä yleislääkärin työmäärään sekä selvittää lääkäriassistentin ja asiantuntijahoitajan työllistämiskustannukset sekä kustannusvaikutukset Alankomaan perusterveydenhuollossa.</p>	<p>Laadullinen sekä määrällinen tutkimus. Laadullinen aineisto kerättiin puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Haastatteluihin osallistui yleislääkäreitä, lääkäriassistentteja, asiantuntijasairaanhoidajia, sairaanhoitajia ja yleislääketieteen johtajia. Haastatteluiden aineisto analysoitiin laadullisen aineiston analysointiohjelmalla ATLAS.ti:llä. Määrällinen aineisto kerättiin Alankomaissa käytössä olevasta sähköisestä yleislääketieteentietojärjestelmästä.</p>	<p>Laadullisen analyysin tuloksena todettiin lääkäriassistenttien ja asiantuntijasairaanhoidajien työpäivän aikana olevan positiivista vaikutusta yleislääkäreiden työmäärään ja yleislääkäreille jäi enemmän aikaa vaikeammin hoidettavien potilaiden hoitoon. Määrällisen analyysin tuloksena todettiin lääkäriassistenttien ja asiantuntijasairaanhoidajien työllistämisen olevan hyödyllistä 75% tapauksista.</p>
<p>Suomalaisten kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden osaaminen: Arviointi validoidulla ydinosaamismittarilla.</p> <p>Jokiniemi, K., Pietilä, A-M. & Mikkonen, S.</p> <p>2022</p>	<p>Tarkoituksena kuvata Suomessa kliinisen hoitotyön asiantuntijan osaamista eri osa-alueilla käytämällä aiemmin validoitua ydinosaamismittaria. Osaamiskuvauksia voidaan käyttää kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden tehtävien kehittämisessä ja standardoimisessa sekä opetussuunnitelmien kehittämisessä.</p>	<p>Tutkimus on poikkeikkaustutkimus. Aineisto kerättiin sähköisenä itseraportointikyselyllä Suomessa, Tanskassa ja Islannissa. Tutkimuksessa kuvataan suomalaisten kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden osaamista eri osa-alueilla. Aineisto analysoitiin SPSS tilasto-ohjelmalla.</p>	<p>Tutkimus tuotti tietoa suomalaisten kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden osaamisesta.</p>

<p>Outcomes associated with nurse practitioners in collaborative practice with general practitioners in rural settings in Canada: a mixed methods study</p> <p>Roots, A. & MacDonald, M.</p> <p>2014</p>	<p>Kanadalainen tutkimus asiantuntijasairaanhoitajan tehtävänkuvan vaikutuksesta ammatinharjoittajana, käytännössä, yhteisössä ja paikallisen akuutin terveydenhoitopalvelutasolla yhteistyössä yleislääkärin kanssa maaseudun perusterveydenhuollossa.</p>	<p>Laadullinen sekä määrällinen tutkimus. Aineisto kerättiin kolmella tapaus-tutkimuksella, joihin osallistui yhteensä 25 osallistujaa, jotka olivat asiantuntijasairaanhoitajia, yleislääkäreitä, muuta hoitohenkilökuntaa, muita terveydenhuollontarjoajia ja terveysviranomaisen edustajia. Laadullinen tieto kerättiin puolistrukturoituilla haastattelulla, havainnoinnilla, muistiinpanoilla, arkistotiedoilla ja asiakirjoilla. Määrällinen aineisto kerättiin terveystalvokisteristä. Aineisto analysoitiin ensin laadullinen ja määrällinen erikseen, mutta rinnakkain käyttämällä teemaattista analyysia. Tämän jälkeen aineiston tulokset yhdistettiin muodostaen meta-analyysi.</p>	<p>Tulosten mukaan potilaiden hoito parani saamalla enemmän aikaa vastaanottokäynnillä, moniammatillinen yhteistyö parani, mikä lisäsi myös lääkäreiden ja muun henkilökunnan työssä viihtymistä ja halua pysyä työssä. Lisäksi potilaiden hoitoon pääsy parani ja vähensi akuuttihoito- palveluiden käyttöä.</p>
<p>The impact of the advanced practice nursing role on quality of care, clinical outcomes, patient satisfaction, and cost in the emergency and critical care settings: a systematic review.</p> <p>Woo, B.F.Y., Lee, J.X.Y. & Tam, W.W.S.</p> <p>2017</p>	<p>Tavoitteena on esittää, arvioida saatavilla olevaa näyttöä edistyneen hoitotyön vaikutusta hoidon laatuun, kliinisiin tuloksiin, potilastyytyväisyyteen ja kustannuksiin ensiapu- ja tehohoidossa</p>	<p>Narratiivinen kirjallisuuskatsaus, jossa tehtiin systemaattinen tiedonhaku kahden tutkijan toimesta PubMed-, CINAHL-, The Cochrane Library-, Scopus-, Embase-, Web of Science-, ScienceDirect-, Wiley Online Library- ja ProQuest Dissertations and Theses Global -tietokannoista sekä manuaalisesti kahdesta tieteellisestä julkaisusta. Katsaukseen sisällytettiin 15 tutkimusta, joiden laatu arvioitiin JBI-arviointikriteeristöllä.</p>	<p>Tulosten mukaan laajavastuiseen hoitotyön sairaanhoitajien osallistuminen hoitoon parantaa hoidon laatua ja kestoa, potilastyytyväisyyttä ja on kustannustehokasta. Tarvitaan selkeitä ohjeistuksia lainsäädännöllisesti ja terveysviranomaisilta selkiyttämään laajavastuiseen hoitotyön tehtävänkuvia.</p>

<p>Current practice and practice competencies of clinical nurse specialists working in US emergency care settings.</p> <p>Wolf, L., Perhats, C., Delao, A., Campbell, D., Brim, C., Campos, G., House, D., Rettig, A., Williams, D. & Chan, G. K.</p> <p>2023</p>	<p>Tarkoituksena tutkia Yhdysvalloissa ensiapuympäristössä työskentelevien kliinisen hoitotyön asiantuntijahoitajien työnkuvaa. Tavoitteena selvittää Emergency Nurses Associationin ydin-kompetenssien soveltuvuutta ja määrittää kliinisen hoitotyön asiantuntijan tehtäväkuva ensiavussa sekä yhdistää kliinisen hoitotyön asiantuntijan tehtävänkuva National Association of Clinical Nurse Specialists-järjestön ydinosamisten kanssa.</p>	<p>Määrällinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä. Osallistujia haettiin Emergency Nurses Association- ja National Association Nurse Specialists-järjestöjen kautta. Tulokset analysoitiin SPSS tilasto-ohjelmalla.</p>	<p>Vastauksien perusteella kliinisen hoitotyön asiantuntijat käyttävät työajasta yli 50% ensisijaisesti asiantuntijaroolissa. Käytännössä on merkittäviä eroja maantieteellisesti, työympäristön, koulutuksen, tehtävänimikkeen ja organisaatioiden välillä.</p>
<p>Value of nurse practitioner inpatient hospital staffing.</p> <p>Aiken, L., Sloane, D., Brom, H., Todd, B., Barnes, H, Cimiotti, J., Cunningham, R. & McHugg, M.</p> <p>2021</p>	<p>Tavoitteena selvittää tuottaako useamman asiantuntijasairaanhoidajan läsnäolo parempia potilaiden hoitotuloksia verrattuna sairaanhoitajiin.</p>	<p>Määrällinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin Pennsylvanian, New Jersey, Floridan ja Californian yhteensä 579 sairaalasta eri rekistereistä sekä sairaanhoitajien kyselytiedoista sekä potilaskyselyistä.</p>	<p>Tulosten mukaan suuremmalla asiantuntijasairaanhoidajien määrällä on vaikutusta potilaiden hoidon laatuun, pienempään kuolleisuuteen, potilaiden sairaalaan takaisin joutumisen vähentymiseen, potilaiden hoitajaksojen lyhentymiseen, parempaan potilastyytyväisyyteen sekä kustannustehokkuuteen.</p>

Saattekirje

Hei.

Olen sairaanhoitaja Hanna-Mari Jahma ja opiskelen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Akuutti hoitotyön YAMK-koulutusohjelmassa. Opintoihini kuuluu opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on selvittää, minkälaista osaamista sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinto on sinulle antanut ja kuinka olet sitä työssäsi voinut sekä miten voisit mielestäsi sitä työssäsi hyödyntää.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa hoitajien sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnon antamasta osaamisesta ja sen hyödyntämisestä Ekhvan akuutissa tulosyksikössä. Saadun tiedon pohjalta organisaatiossa voidaan mallintaa hoitajien urapolkua, ja tämän vuoksi hoitajien omat kokemukset ovat tärkeää tietoa.

Haluan kutsua sinut osallistumaan ryhmähaastatteluun. Haastatteluun varataan aikaa 1½ tuntia. Haastattelut suunnataan sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnon suorittaneille hoitajille, jotka työskentelevät Ekhvan akuutissa tulosyksikössä vakituisessa työsuhteessa. Haastatteluihin valitaan 15 ensimmäistä halukasta ilmoittautujaa. Haastattelut tehdään työajalla huhtikuun aikana.

Mikäli olet suorittanut sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnon ja olet halukas osallistumaan haastatteluun, ota yhteyttä minuun sähköpostilla 17.2.23 mennessä.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja voit keskeyttää haastattelun tai tutkimukseen osallistumisen ennen aineiston analyysiä. Haastattelut ovat luottamuksellisia. Tutkimuksen aineisto säilytetään ja hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua. Aineisto analysoidaan anonymiteetti säilyttäen ja yksittäisen haastateltavan henkilöllisyyttä ei voi selvittää missään tutkimuksen vaiheessa. Lopullisessa raportissa ei viitata haastateltavien henkilöllisyyteen. Opinnäytetyö julkaistaan valmistuttuaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut -tietokannassa www.theseus.fi.

Kiitos jo etukäteen mielenkiinnosta tutkimusta kohtaan.
Vastaan mielelläni opinnäytetyöhön liittyviin kysymyksiin.

Ystävällisin terveisin
Hanna-Mari Jahma
sairaanhoitaja AMK, Akuutti hoitotyö YAMK-opiskelija
ehaja003@edu.xamk.fi
puh. xxxxxxxxxx

Niina Ervaala
Yliopettaja Xamk, TtT
niina.ervaala@xamk.fi

Puolistrukturoitu ryhmähaastattelun kysymykset

1. Minkä YAMK-tutkinnon olet suorittanut?
2. Minkälaista osaamista olet saanut sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnosta?
3. Miten olet voinut tutkinnosta saatua osaamista hyödyntää omassa työssäsi?
4. Miten haluaisit tai mielestäsi voisit tutkinnosta saatua osaamista hyödyntää omassa työssäsi?
5. Miten toivoisit työnantajan huomioivan tutkinnosta saamasi osaamisen työssäsi?

Apukysymyksiä

- Minkälaisissa työtehtävissä tällä hetkellä työskentelette?
- Minkälaisia kokemuksia teillä on mahdollisuuksista käyttää tutkinnon antamaa osaamista omassa työssä?
- Miten koette työnantajan tukeneen tai tukevan tutkinnon antamaa osaamisen hyödyntämistä omassa työssä?
- Miten työnantaja on kannustanut kehittämään omaa osaamista / opiskelemaan YAMK-tutkintoa?
- Mikä kannusti teitä / oli syy lähteä opiskelemaan YAMK-tutkintoa?

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Tietosuojailmoitus

Tietosuojalaki 2018/1050, EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679)

Pyydämme sinua osallistumaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) opintoihin sisältyvään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen/selvitykseen tms.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit keskeyttää osallistumisesi koska tahansa. Mikäli keskeytät tutkimuksen tai peruutat suostumuksen, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tässä tietosuojaselosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään opinnäytetyössä, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Opinnäytetyön rekisterinpitäjä

Tämän opinnäytetyön rekisterinpitäjä on
Hanna-Mari Jahma
ehaja003@edu.xamk.fi

2. Opinnäytetyön suorittajat

Hanna-Mari Jahma

3. Mihin tarkoitukseen henkilötietojani kerätään ja käsitellään?

Opinnäytetyössä ei kerätä henkilötietoja. Opinnäytetyön aineisto kerätään haastatteluilla, jotka äänitetään. Haastattelijalla on tiedossa haastateltavien nimet. Nimiä ei käytetä aineiston analyysissä ja tulosten raportoinnissa.

4. Millä perusteella henkilötietojani käsitellään opinnäytetyössä?

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 679/2016 6.1 a) mukaisella perusteella:

- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen (tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi tai aineiston arkistointi) rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen.

5. Opinnäytetyön aihe ja kesto

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Liite 4/2

Opinnäytetyön aihe: Sairaanhoidajan sosiaali- ja terveysalan yamk-tutkinnon hyödyntäminen Eksote:ssa, sairaanhoidajan näkemyksiä
Opinnäytetyön kesto: 5.12.22-31.12.23

6. Mitä tietoja minusta käsitellään?

- A. Opinnäytetyöntekijällä on tiedossa opinnäytetyöhön liittyvien haastatteluihin osallistuvien haastateltavien nimet. Nimiä ei käytetä opinnäytetyössä. Haastattelut äänitetään. Äänitteistä syntyy äänitunniste.
- B. Kerätäänkö ja käsitelläänkö opinnäytetyössä arkaluonteisia tietoja?

X Opinnäytetyössä ei kerätä ja käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

7. Mistä lähteistä tietoni kerätään?

Henkilötietoja ei kerätä lähteistä.

8. Luovutetaanko henkilötietojani kolmansille osapuolille?

Rekisteristä ei luovuteta tietoja kolmansille osapuolille.

9. Käsitelläänkö tietojani EU:n tai ETA:n ulkopuolella?

Ei käsitellä.

Xamkissa käytetään tallennustilana pilvipalveluita (Teams ja OneDrive). Microsoft saattaa siirtää näihin palveluihin tallennettua tietoa tai niiden varmuuskopioita EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle. Microsoftin tietosuojalauseke on luettavissa osoitteesta: <https://privacy.microsoft.com/fi-FI/privacystatement>

10. Kuinka kauan henkilötietojani säilytetään?

Tutkimusrekisteri arkistoidaan ilman tunnistetietoja.

11. Miten henkilötietoni säilytetään ja suojataan?

Äänitallenteet tallennetaan sähköisessä muodossa. Tallenteet säilytetään Xamk:n pilvipalvelussa. Tallenteet on suojattu käyttäjätunnuksen ja salasanan sekä lisävarmenteen taakse.

12. Miten voin käyttää tietosuojasetuksen mukaisia oikeuksiani?

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa, johon voi ottaa yhteyttä on:
Hanna-Mari Jahma, ehaja003@edu.xamk.fi

- a) Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)
Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.
- b) Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)
Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.
- c) Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)
Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.
- d) Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)
Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa.
- e) Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)
Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.
- f) Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)
Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

13. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Xamkin tietosuojavastaava on Markus Häkkinen. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojavastaava@xamk.fi